

DZIENNIK HANDLOWY.

*Zawierający w sobie wszystkie Okoliczności
Pisma Uwagi. i myśli Patryotyczne
do Handlu ściągające się.*

Roku Pierwszego Część VII. i VIII.

LIPIEC i SIERPIEN 1786.

ZAWIERA w SOBIE.

I. o Targach Krajowych.

— Targi Prowincyi Wiel' o-Polskiéy, *Warszawy.* - - - - - Karta 354

— Targi Prowincyi Mało-Polskiéy, *Krakowa, Sandomierza, Lublina, Kamieńca Podolskiego* co do Win i Trunków tamecznych, co do Urodzajów, *Tulczyzna, Mohylowa* co do Urodzajów, *Białegostoku,* od Karty 355 do Karty. - - - - - 362

— Targi Prowincyi Litéwskiej *Wilna, Grodna, Brześcia Litte: z Puńska* co do Urodzajów od 362. do - - - - - 364

— Projekt z Uwagami względem konieczny potrzeby Wiadomości Publiczney o Targach i Urodzajach. - - - - - 365

II. o Targach Zagranicznych

— Co do Handlu Morza Czarnego. - 374

DONIESIENIE: DZIENNIKA HANDLOWEGO.

o Sposobie nabycia tego Dziela.

1. *W Warszawie, w Ekspedycji Dziennika Handlowego* która teraz znajduje się na Krakowskim Przedmieściu w Kam: Dupont'a Sekretarza Nro 454. gdzie i Znak téż Ekspedycji jest zawieszony. — Można w téj Ekspedycji Prenumerować placąc na Rok cały *Złt: 18.* na pół Roku *Złt: 9.* z tym warunkiem, że kto by nie prenumerował na pierwsze pół Roku, ten nie będzie mógł na drugie pół Roku inaczej prenumerować, albowiem pierwszego półroczu wszystkie Części podług Ceny ich wyrażonéy. — w Téż Ekspedycji terazniéysze Część VII. i VIII. razem z Tablicą Targów przedać się po *Złt: 3.* — Tamże dostać można zawsze gratis Prospektu i Trześci Materyi tego Dziela.

2. *w Drukarni Grołowskiéy w Marywillu, iako i na wszystkich Śladach tego po Jarmarkach znajdujących się, prenumerować i osobno kupować można za tę samą Cenę, iak w Ekspedycji Dziennika.*

3. *w Drukarni XX. Missionarjów także prenumerować można za tę samą Cenę iak w Ekspedycji.*

4. *za Warszawą po wszystkich Pocztach całego Kraja prenumerować można, adresując się do którego z JJ. PP. Sekretarzów Pocztańtu Warszawskiego przesyłając razem im na rok *Złt: 24.* na pół roku *Złt: 12.* rachując w to Porto Pocztowe.*

PRENUMERATOROWIE

NA

DZIENNIK HANDLOWY

z Pierwszego i drugiego Półroczu 1786.

Exempli

Najjaśniejszy STANISŁAW AUGUST Król
Polki. - - - - - 30.
J. O. Xiążę Jmość Prymas - - - - - 1.

A

Hrabia Ankwicz Kasztelan Sandecki. - - - - - 1.
Antoszewski Porucznik Wojsk Litewskich - - - - - 1.
Ancuta Sędzia Brzeski Litt: - - - - - 1.
Altenhoff. - - - - - 1.
Amiet Kupiec Warszawski i Niemirowski - - - - - 1.

B

Bieliński Pisarz Wielki Koronny. - - - - - 1.
Bieliński Cześnik Koronny. - - - - - 1.
Borch Oboźny W. Litt: Pofel Infantki. - - - - - 1.
Butrymowicz Miecznik i Podstarosta Piński. - - - - - 2.
Bzowski Skarbnik i Pofel Krakowski. - - - - - 1.
Biernacki Konfiliarz Rady Nieustającej. - - - - - 1.
Badyń Szamb: J. K. Mei Administrator Ekon: Litt: - 1.
La Barthe. - - - - - 1.

3.936

C

Xiąże Czetwertyński Kasztelan Lwowski.	-	-	1.
Xiąże Czetwertyński Kasztelan Czerniechowski.	-	-	1.
Cieszkowski Kasztelan Liwski.	-	-	1.
Xiąże Czartoryski Stojnik Litw.	-	-	1.
Czacki Straznik W. Kor:	-	-	1.
Czaplic Ex Łowczy Kor:	-	-	1.
Xiąże Marc: Czetwertyński.	-	-	1.
X. Czyżewski Scholaityk Wolbromski.	-	-	1.
Culapowski Starosta Kosciański.	-	-	1.
Czechowicz Sędzia Ziemi: Ofzmiański.	-	-	1.
Cielecki Szambellan J.K.Mci Pofel Sieradzki.	-	-	1.
Ciemniewski Sędzia Różański.	-	-	1.
Antoni Cader.	-	-	1.

D

Dębowski Kasztelan Czechowski.	-	-	1.
Dzieduszycki Pifarz W. Litw: Pofel Inflancki.	-	-	1.
Dzieduszycki Czesnikowicz Kor: Pofel Podolski.	-	-	1.
Działyński Woiewodzie Kali: Pofel Poznanski.	-	-	1.
Baron Delfus Szambellan Pruiki.	-	-	1.
Domanowski Sekr: J.K.Mci Pocziz: Kam: Podol:	-	-	1.
Dekiert Kupiec Warszawski.	-	-	1.

E

d ^r Everhard Konfiliarz Legacyi J.K.Mci.	-	-	1.
---	---	---	----

F

Felkierzamb Szamb: J.K.Mci Pofel Inflancki.	-	-	1.
Fijałkowski Kawaler Orderu Ancienne Noblesce.	-	-	1.
Fetery Kapitan Gwardyi Piechoty Koron:	-	-	1.

G

X. Gawroński Kanclerz Krak: Lektor J.K.Mci.	-	-	1.
---	---	---	----

Gra-

Exempl:

Grabowski Starosta i Poseł Wolkowyski.	-	1.
Glińska Chorąży Różański.	-	1.
Głuchowski Szambelan J. K. Mei.	-	1.
Granowski Pułkownik Wojsk Kor: Poseł Inflan:	1.	
Grabowski Mecenaz Afseksoryi Litt:	-	1.
Gólaszewski Mecenaz Departamentu Wojskow:	1.	

H

Hartwich Major Wojsk Koronnych.	-	1.
---------------------------------	---	----

I

Xiże Jabłonowski Kasztelan Krakowski.	-	1.
Xiże Jabłonowski Sita Kowel: Poseł Czerniech:	1.	
Jelowski Szambelan J. K. Mei.	-	1.
Jawornicki Wojski Sochaczewski.	-	1.

K

Kraśński Oboźny W. Koronny.	-	1.
Kraizewski Jenerał Major, Poseł Braclawski.	-	1.
Kwilecki Starosta Wschowski Poseł Poznanski.	1.	
Kochanowski Stolnik i Poseł Sandomirski.	-	1.
Kuczyński Podczaszny i Poseł Mielnicki.	-	1.
Kraśnił i Starosta Siemiatkowski Poseł Sandom:	1.	
Kosciatkowski Szamb: J. K. Mei, Poseł Wilkom:	-	1.
Kamiński Szambelan J. K. Mei.	-	1.
Klikowicz Super Intendent Turboriski.	-	1.
X. Kasiński Profesor Akademij Wileńskich.	-	1.
Kabry Bankier Warszawski.	-	1.

L

Leduchowski Wojewodzici Poseł Czerniechów:	1.	
Lingienau Konfiliarz J. K. Mei.	-	1.
X. Lachowski Profesor Matem: Szk: Nar: Sand:	1.	

L

Łazniński Łowczy W. Kor: Poseł Lubelski.	-	-	-	1.
Łączyński Starosta i Poseł Gostyński.	-	-	-	1.
Lubiński Starosta Nakielski.	-	-	-	1.
X. Łoyko Kanonik Infantki.	-	-	-	1.

M

Mycieński Woiewoda Inowrocławski.	-	-	-	1.
Małachowski Woiewoda Mazowiecki.	-	-	-	1.
Małachowski Referendarz Koronny.	-	-	-	1.
Małachowski Starosta Opoczyński Marzalek Trybunału Koronnego.	-	-	-	1.
Michałowski Podkomorzy Krakowski.	-	-	-	1.
Makowiecki Podkomorzy i Poseł Słonimski.	-	-	-	1.
Mikorski Podkomorzy i Poseł Gostyński.	-	-	-	1.
Męciński Starosta Bodaczewski.	-	-	-	1.
Mieczkowski Starosta Rabsztyński.	-	-	-	1.
Morawski Szamb: J.K.Mci. Poseł Infantki.	-	-	-	1.
z Wolda Meier Woyski Kowieński.	-	-	-	1.
z Wolda Meier Sędzia Zi m: Kowieński.	-	-	-	1.
X. z Wolda Meier Pleban Daugowski.	-	-	-	1.
X. Mierzyński Scholarum Piarum.	-	-	-	1.
Meleniewski Sekretarz Poczty J.K.Mci. Zytomir:	-	-	-	1.
Magistrat Krakowski.	-	-	-	1.
Małarowicz Prezydent Miasta Lublina.	-	-	-	1.
Magistrat Miasta Zytomirza.	-	-	-	1.
Magistrat Miasta Mińska.	-	-	-	1.

N

Nofarzewski Rotmistrz Kawaleryi Narodowey.	1.
--	----

Exempl;

O

Hrabia Ofsoliński Starosta i Poseł Drohicki.	-	-	-	1.
Ośniałowski Pisarz Woytk: Kor: Poseł Płocki.	-	-	-	1.
Ostrowski Ex-Woytki Łęczycki.	-	-	-	1.
Ostrowski Podkomorzyc Bracławski.	-	-	-	1.
O' Clery.	-	-	-	1.

P

Potocki Woiewoda Ruński.	-	-	-	1.
Hrabia Podolski Kasztelan Mazowiecki.	-	-	-	1.
X. Hrabia Przerebki Kustosz Koronny.	-	-	-	1.
Hrabia Plater Starosta Inflan: Konfyl:				
Rady.	-	-	-	1.
Prot: Potocki Starosta Guzowski.	-	-	-	1.
Potocki Starosta Babimowski.	-	-	-	1.
Pfarski Podkomorzy Wieluński.	-	-	-	1.
Podlecki Chorąży Woytk Rosyjskich.	-	-	-	1.
Przemieniecki Woyt Wileński.	-	-	-	2.

R

Xiąże Radziwiłł Kasztelan Wileński.	-	-	-	1.
Radzicki Podkomorzy Zakro: Konfyl: Rady.	-	-	-	1.
Radzymiński Sędzia Ziem: i Poseł Gnieźn:	-	-	-	1.
Rybicki Starosta.	-	-	-	1.
Raiewski Rotmistrz Połocki.	-	-	-	1.
Rezydent Gdański.	-	-	-	1.
Rogoziński.	-	-	-	1.
Rychard Kupiec Warszawski.	-	-	-	1.

S

Xiąże Sanguszko Woiewoda Wołyński.	-	-	-	1.
------------------------------------	---	---	---	----

Szy-

Exempl;

Szydłowski Podkomorzy i Poseł Ciechanowski.	1.
Strażewicz Marszałek Upittki.	1.
Hrabia Stadnicki Starosta Olszefzowski Po-	
seł Wieluński.	1.
Sokolnicki Podstoli Poznański Poseł Kaliski.	1.
Stadnicki Woytki Latyczewski Poseł Podolski.	1.
Starzyński Rotmistrz Kawaleryi Narodowey i	
Poseł Podolski.	1.
Starzyński Jenerałowicz Poseł Podolski.	1.
Sokołowski Jenerał Adjutant J. K. Mci. i Po-	
seł Brzeski Kujawski.	1.
Baron Soldenhoff Jenerał Major W. Kor:	1.
Sartoryusz Konfiliarz Legacyi J. K. Mci Jener:	
Pocztz: Obozga Narodów Kommissarz.	1.
Słomowski Stolnik Wendeński.	1.
Skipera Szambelan J. K. Mci.	1.
Starzyński Chorążyc Czerwonogrodzki.	1.
Sosnowski Chorąży Kawaleryi Narodowey	1.
Swiniarski Pisarz Magistr: Miasła Warszawy.	1.
Schulz Bankier Warszawski.	1.
Segiebarth.	1.
Stewar Aptekarz Warszawski.	1.

T

Tyzenhauz Chorąży i Poseł Wileński.	1.
Turno Rotmistrz Kawaleryi Narodowey i Po-	
seł Wołyński.	1.
Piotr Tepper Bankier Warszawski.	1.
Tarnawiecki Lant Woyt Brzeski Litt:	1.
Tarankiewicz.	1.
Topolki Poczmistrz J. K. Mci. Białostocki.	1.

U

Unichowski Sędzia Ziem: Prez: Miński. - - - 1.
 Uruski Szambelan J. K. Mci. - - - 1.

W

Walewski Wotewoda Sieradzki. - - - 1.
 Wielochurki Pifarz Pol: Litt: - - - 1.
 Wołowicz Chorąży Nadworny Litewski, Po-
 seł Grodzieński. - - - 1.
 Xiążę Max: Woroniecki Szamb: J.K.Mci. - - - 1.
 Wołowicz Major Wojsk Litewskich Poseł Xię-
 stwa Zmudzkiego. - - - 1.
 Wendorf Rotmistrz Kawaleryi Narodowey. - 1.
 Wichliński Metrykant Kommissyi Skarb: Kor: - 1.
 Wilski Chorąży J.K.Mci. i Poczm: Tulczyński. 1.
 Wiesiołowski Inftygator Taxowy Jurydykcyi
 Marszałkowskiey Koron: - - - 1.
 Walański Radzca Kamieńca Podol: - - - 1.

Z

Zakrzewski Podczaszy Poznański, Poseł Ka-
 liński. - - - 1.
 Zawoyiski Pod-Pułkownik B. W. Kor: - - - 1.
 Zgliczyński Adjutant J.K.Mci Poseł Podolski. 1.
 Zieliński Woyt Grodzieński. - - - 1.

*Dalsi Prenumeratorowie jeżeli będą, tedy położą
 się w następujących Częściach.*

Ponieważ nie wszystkie jeszcze Miasta z liczby 30.
dla których z Dobrotliwych Względów NAY-
IASNIEYSZEGO PANA są prenumerowa-
ne Exemplarze Dziennika Handlowego, o-
debrały takowe Exemplarze, bo tylko te
kilka Miast odbieraia, które raportują Tar-
gi swoje; przeto uprasza Autor Dziennika
Handlowego wszystkich tych Miast, którzy
chcą z téj Dobrotliwej Łaski NAYIASNIEY-
SZEGO PANA odebrać Exemplarze, aby
raczyli zgłosić się do Expedycyi Dziennika
Handlowego w Warszawie, i razem przy-
słać Targi swych Miast.

DZIENNIK HANDLOWY

*Zawierający w sobie wszystkie Okoliczności, Pi-
sma, Uwagi, i Myśli Patryotyczne, do Handlu
ściągaćte się.*

ROKU PIERWSZEGO CZĘŚĆ VII. y VIII.

LIPIEC i SIERPIEN 1786.

I.

o Targach Krajowych.

Targi wszystkich tych Miast, które z Patry-
otycznej swęj Gorliwości raczyły nam
nadeśłać, są położone w Tabelli, z Podpisami
zaświadczałemi pewność tych Targów, znay-
dujący się na końcu tego Tomiku, zatem nie
powtarzając tego, co w Tabelli donieśliśmy,
położemy tu tylko te Gatunki Produktów, któ-
re w Tabelli umieszczone być nie mogły.
— Takoz wiadomość o Urodzajach, z tych
mieysc z których jest doniesiono, w tymże
Artykule kładziona będzie.

— Targi Prowincyi Wielko-Polskiéy.

7 Całey Prowincyi Wielkopolskiéy, ledwo z
niednęj Warszawy doniesiona jest wiado-
mość Targową; wiedzieć nie można, czy téy
Z
wia.

wiadomości niedostatek dopełnia się z nieczułości Miałt? czy z oszczędności Expensy Pocztowey? iż niechęcią dla dobra Powołanego przesyłania wiadomości takowych swym własnym Expensem Poczty opłacać? czy też dla innych lepięj im wiadomych przyczyn? dość na tém, że dobro Powołane przez niedostatek takowych wiadomości wiele szkodzi; bo nie mając po zręczności wiadomości Targów Kraiowych, nie może żadnych czynić pewnych Spekulatory Handlu tak wewnętrznego, iako i zewnętrznego; i jeśli handluje kto, to dawnym zwyczajem w głuchey niewiadomości zostając, tam tylo posyła swe Produkta i Towary, gdzie los mylny pozwoli mu chybić albo trafić; pewnych zaś determinacyi Handlu kląć póty nie może, póki pierwey nie będzie uwiadomionym o Targach całego Kraiu, z których nąypewnięj dochodzić może tanności lub drogości, tego nie mając, tak ślepo musi handlować, iak dawni. — A z tego wszystkiego łatwo przekonać się można, że są potrzebne wiadomości Targowe, do nadsyłania których, gdy żadne pobudki Patriotyczne zachęcić wszystkich nie mogą, trzeba więc koniecznie następującego Séymu nowym Prawem zobowiązać wszystkie Miałta do nadsyłania takowych wiadomości. — A teraz zobaczmy przynajmnięj tych Miałt Targi, które ieszcze z samy Gorliwości donoszą, to jest.

Nro 10. z Warszawy nieumieszczone w Tabeli następujące Gatunki.

			Złt: Gr.	Złt: Gr.
Gryki.	—	Korzec	8. —	15.
Rzepak.	—	Ditto	12. —	—

Kafzy

Zł: Gr. Zł: Gr.

Kaszy Gr: dr: Rad: Cwierć	7. 15.	7. —
Ditto Jęczm: drob: Ditto	3. 20½.	— —
Ditto Perłowey. Ditto	9. —	— —
Grochu Zielonego. Ditto	3. 7½.	— —
Ditto Cukrowego. Ditto	4. 15.	— —
Anyzu przedniego. Ditto	12. —	— —
Ditto podléyszego. Ditto	9. —	— —
Karólku. — — Ditto	8. —	— —
Maki żyt: 3. półk. na kor:	15. —	— —
Chmielu Czelkieg: Celn:	180. —	— —
Włosów nie wis: i: kich Ka:	20. —	— —
Wolów dobrych Szuka	108. —	126. —
Ditto podléyszych. Ditto	81. —	90. —
Cieląt dobrych. Ditto	10. —	14. —
Ditto podléyszych. Ditto	8. —	— —
Baranów dobrych. Ditto	9. —	11. —
Ditto podléyszych. Ditto	8. —	— —
Kozłów pięcioletn: Ditto	15. —	17. —
Ditto dwuletnich. Ditto	6. —	— —
Wieprzów karmn: Ditto	54. —	72. —
Skór z Wołu dobr: Ditto	17. —	18. —
Ditto z podléyszeg: Ditto	12. —	— —
Ditto cielęc: dobr: Ditto	2. —	— —
Ditto Dto podléysz: Ditto	1. 15.	— —
Indyków — — Para	7. —	9. —
Gęsi. — — — Ditto	2. —	— —
Kaczek. — — — Ditto	1. —	1. 7½.
Kur. — — — Ditto	1. 10.	— —

— Targi Prowincyi Mało-Polskiéy następują:
cych Miasz tylko mamy nadeślane.

Nro 14. z Krakowa. Oprócz Ceny Targowéy
w Tabelli umieszczonéy pozostaje Garunki
turkie kładą.

Z 2

Mio

	Złt:	Gr.	Złt:	Gr.
Miodu prażn: Kamień	16.	15.	17.	—
Soli. — — 5. Ditto	7.	7.	7.	15.
Skór krow: sur: Sztuka	12.	—	15.	—
Ditto Jałowier: Ditto	10.	—	12.	—
Ditto cielęcych. Ditto	1.	6.	1.	15.

Takowe Targi Krakowskie w Tabelli umieszczone brane były tylo z średniéy Ceny, gdyż z tego Miasta troiaka Cena bywa nadysłana iak zwyczajnie bywać zwykła po Miastach porządnie rządzących się.

Nro 15. z Sandomierza. Lubo nie iest nadana wiadomość Targu tego Miesiaca, wszelako Hurtowego wykupu po Dworach i Okolicach Miasta tego wiadomość następująca zdaje się być arcy potrzebna.

Kray Gallieyi, który od lat 13. zaczął być graniczącym po części z Miastem Sandomirzem, lubo corocznie kupuje Zboże na Targach, ale i w okolicach Sandomierza znaczną liczbę Korey Żyta i Jęczmienia wykupiono.

W iednym Miesiacu Lipcu pod samym Sandomirzem przewieziono Żyta, i Jęczmienia, blisko 5000. korey do Gallieyi.

A tak; wywoz zboża trwa dotąd od kilku Miesięcy, i kilką traktami, oprócz skupionego żyta korey 6000. do Magazynu Krakowskiego, i wywiezionego do Elbląga i Gdańska. Mieszkańcy Woiewództwa tego nie doznają dotąd niedostatku Zboża, owszem z daru Nasyższzy Opatrzności zaczęli zbierać nowe zboża, które we wszystkich rodzajach bardzo obfite się być ukazują w tych okolicach. . Kray ten sławny iest od dawnych wieków tyl-

tylko w obfitość, ale i w przedni gatunek zboża, z którego Polska największy odbiera pożytek, w Kwietniu, Maju, Czerwcu i Lipcu, wyszło wszelkiego Zboża przez Trakt Sandomirski w Kordon. - Korcy - 10163½.

Wyszczególniając zaś każdy gatunek zbożowa tyle wyszło:

Pszonicy.	-	-	Korcy	-	344.
Zyta.	-	-	Ditto		4361.
Jęczmienia.	-	-	Ditto		5109.
Owsa.	-	-	Ditto	-	149.
Maki.	-	-	Ditto	-	174.
Grochu.	-	-	Ditto	-	20½.
Kaszy Jaglanej.	-	-	Ditto	-	6.

Takowe uwiadomienie nadesłane jest od Anonima Sandomirzanina tego samego, który we wszystkich Artykułach o Sandomirzu, raczył z gorliwością swoją nadsyłać. —

Nro 20. z Lublina. Oprócz Gatunków w Tabeli umieszczonych, kładą się jeszcze następujące:

	Złt:	Gr.	Złt:	Gr.
Gryki.	-	-	Korzec	9. — — —
Kaszy gry: drób:	Cwierć	10. — — —		
Anyżu.	-	-	Ditto	9. — — —
Gorzulki prosk:	Garniec	2. — — —		
Miodu od Gar:	40. Becz:	216. — — —		
Skór woło: podl:	Sztuka	10. — 11. —		
Ditto Krowich.	Ditto	8. — 9. —		

Co się tyczy Zyt, i Welny, te dwa Gatunki spodziewać się trzeba, że w górę pójdą, ponieważ Żydzi z Kordonu Cesarzskiego do tutajszych Żydów przyjechawszy, z niektórymi o

kupno Zytą umowę mieli, Wołnę zaś po Dworach wykupują. —

— Co do Urodzaiów.

Urodzaje w okolicach Lublina są wszędzie piękne, ażeby tylko P. Bóg dał pogodnie zebrać, gdyż w tém Mieście częste spadają deszcze.

Nro 21. z Kamieńca Podolskiego. Oprócz Ga-tunków w Tabeli umieszczonych, są jeszcze następujące: mianowicie względem Wina różnego, i trunków Kraiowych bardzo pożytecznych tamiecznego Woiewództwa.

Zł: Gr. Zł: Gr.

Lau. — — — Kamień 9. — — —
który to Lén o mil kilka przez Filipowców przywożony dla przedzenia wiele pracy około siebie do wyczyszczenia potrzebuie.

Zelaza 24. Szyn za

wieściący. — Snop 18. — 26. —

To zelazo przywożę z Połesia bez wagi.

Krów. — — — Sztuka 36. — 40. —

Skór Baranich surow: Dto 1. 15. — —

Ditto Wołowych. Ditto 12. — — —

Dto mnieysze i jęto: Ditto 9. — — —

Dto ciel: na hab: więk: Dto 2. — — —

Ditto mnieyszych. Ditto 1. 15. — —

Dto kozł: sur: duż: Ditto 2. — — —

Wina za Dunajskiego Monasterskie
zwanego, Białego, Czerwonego,

i Piolunkowego. — Garniec — 3. —

Ditto Wołoskiego takiego koloru. 2. 16.

Ditto Nikopolskiego. Ditto — — 4. —

— Co

— *Co do Wina pomienionych.*

Te Wina z Zagranicy Tureckiej, i Wołoskiej, Kuffami po garcy 1200. czasem więcej lub mniej w sobie zawierającemi na wozach *Karawaze Wołoskie* zwanych, przy opłaceniu Myt Tureckich, Tatarskich, Wołoskich z wielk. em zdzierstwem, i powiększonym na Komorze Królowej kilkakrotnie nad dawne Cło, sprowadzone Jesienną porą bywają.

— Za te Wina gotowe Pieniądze nie małe, Kupcy z Kraju za Granice wywożą, lepięj, żeby Produkta Kraiowe za ten Towar wywozili i mieniali: iako i za Bakalie, Cytryny, i Pomarańcze, i inne sklepowe Tureckie Towary do Polki wchodzące.

A dla zachęcenia do zamiany Produktów Kraiowych za Zagraniczne Towary, nayłuszniej takowym Kupcom, ile pieniędzy z Kraju nie wywożącym, ustąpienie Cła od Ewekty i Inwekty godziłoby się na Seymie wyiednać.

— *Co do Trunków Kraiowych mogących zastępować Wina Zagraniczne.*

Tén Kraj mógłby mieć u siebie Trunki domowe, iako to Wino podobne Wołoskiemu Zagranicznemu, którego Mohylów Miasto J. W. Wojewody Ruskiego z rozmnożonych Winogradów corocznie kilka Kuff zbiera.

Tudzież prócz Wiśniaku, Gruśniaku, prawowanego Jabłczniku, znajduje się miejscami Dereniak wysmienity, którego Drzewa przy górzech skalistych, rumowatych sokiem swoim temu Kraiowi udzielają. — Tén podobnym sposobem iak Wiśniak, patoką nalewa się, ale dłuższej dyfuzacyi potrzebuie; iest to Napój

wyborny, czasem Wino Węgierskie w domu niektórych Obywatelów, miejsca ozemu uję-
pule. —

Lecz trzeba Ekonomii Kraiowey zachę-
cenia na rozmnożenie tych Produktów, a tak
za Zagraniczne Trunki tyleby z Kraiu Pienię-
dzy nie wychodziło. Wołyn i Połesie, Ma-
linait mogłyby mieć przedni, gdyby go pata-
ką Ukraińską, lub Podolską nalewano, bo tam-
teyż Miody borową smierzą smoją. —

— *Co do Urodzaiów.*

Urodzaje Zboż z wymokłey na wielu miēy-
scach zimą przeziłą ożiminy, tudzież dla
zimaney dotąd często z deszczami Wiołny, a
jak (śłośownie Kalendarz z czasem zgadza się)
dla podobnych w żniwa deszczów, lubo miēy-
scami pięknie ukazały się Zboża, nie zapewnia-
ją jednak tutęyszego Kraiu, przez cō pewny
Głód, (uchoway Boże,) mógłby nastąpić, bo
dawnych Stert mało gdzie i w Sąiedzkich Wo-
jewództwach widać dla robienia Wódek i prze-
dawanego w Kordon Zboża. —

Słuszna zdaje się rzecz, aby Pocztanty i
Publicum były zachęczone, iżby donosiły, gdzie,
w którym Horyzoncie każda Miesiąca kwadra,
i ćwierci roczne, są śrotne lub pogodne, dobre,
lub złe skutki Kraiowi obiecuięce. Nie zawa-
dzi nadmienić, że na odwrocenie złego, wie-
le, nakazaneby przez kogo należy w Dyece-
zyach Nabożeństwo pomodź mogło.

Poprzednicze dwa lata na wszystkie ży-
wności, począwszy od chleba, omały, i owo-
ców, Kray uszczupliły tak dalece, że iedne
Produkta wacztery razy ceną w górę podnio-
sły

ły się, a innych trudno było dostać i wywieźć się.

W tym zaś roku łaskawa Opatrzność obficie nadgradać okazuje się. — Ożyminy i jare Zboża lubo dla niedostatku nasion nie doskonale zasiać, wzrósł i plenność dość dobre ma; jeżeli środy, po niedzielnej w Czerwcu pogodzie, po pełni Lipca zaczęte i często dokuczające (jak Kalendarz Sądziecki Berdyczowski słownie z czasem i na dal przepowiada) do zebrania nie przeszkodzi. — Siana dostatek, Owoców podobnie, Pasieki równe, i miodne, Nabiału niekwapo, spodziewaemy się znacznej Ceny spadnienia, ale podług tutajszego zwyczaju, chyba w Miesiącu Październiku po skończonych robotach polnych.

Takowe Doniesienie uczynił Nam Gortywy Obywatel Piotr Walański Miasta J. K. M. Kamieńca Podolskiego do Ekonomiki miejscowej naznaczony Radcą.

Nro 25. z Tulczyna Miasta J. W. Potockiego
Woiewody Ruskiego.

Złt:

Gryki.	-	-	Korzec	-	-	5.
Prosa.	-	-	Ditto	-	-	5.
Wełny Run	ko	Sztuk	-	-	-	70.

z Mohylowa Miasta tegoż J. W. Potockiego
Woiewody Ruskiego.

Złt:

Zytnéy maki.	-	Korzec	-	7.
Pszennéy Ditto	-	Ditto	-	6.
Gryczanéy Ditto	-	Ditto	-	6.

Wet.

				Zł:
Wełny flo	-	-	Run	- 65.
Masa.	-	-	Oko	- 2.
Skórowcz: z włośa: Stuk flo				150.

— Co do Urodzaiw.

Urodzaie w całej Ukrainie tak ozime, iako i jare, dwarazy są piękniéysze, iak w przeszlym Roku, to tylko niedola, iż Deszcze częste przeszkadzać zaczęły, a ztąd starzy Gospodarze wnoszą sobie nie pomyślność, a nadewszystko deszcze te z wiatrami przykreimi szkodzą legczmienóm, bo z kłosów (gdy iść nie prześtaną) spadać będą. To domość Wileński Chorąży J. K. M. Poczm: Tulcz.

Nro 29. z Białegostoku. Oprócz Gatunków w Tabelli wyrażonych, następujące jeszcze kładą się.

				Zł:
Gryki.	-	-	Korzec	- 8.
Skór Krowich.	-	-	Sztuka	- 8.
Pierza 40. funt: Kamień				- 18.

— Targi Prowincyi Litewskiéy.

Nro 30. z Wilna Miasta Stołecznego J. K. M. i W. X. Litt. Oprócz Gatunków w Tabelli wyrażonych są następujące; ponieważ w Litwie Zyto iest dwoiakte, ofietne i syromlotne, Pszenica rakoż dwoiaka, ozima i letnia, a zatem Cena onych iest dwoiaka, z którey jedna to iest: Zyta ofietnego i Pszenicy oziméy w Tabelli zawsze kładzie się, a druga Cena to iest

jest Zyta syromlotnego, i Pszenicy letniéy, opuszcza się dla szczupłości miéysca, przeto w samém Dziele Cenę takową donosimy, i donosić zawsze będziemy.

Zlt: Gr.

Zyta syromlotnego. <i>Beczka</i>	46.	—
Pszenicy letniéy. — <i>Ditto</i>	56	—
Gryki. — — — <i>Ditto</i>	32.	—
Bobu. — — — <i>Ditto</i>	48.	—
Chmielu szczypanego <i>Kamień</i>	16.	—
<i>NB. w Tabelli zawsze się kładzie</i>		
<i>Cena Chmielu młoczonego.</i>		
Wetny podlę. — — do	8.	—
<i>w Tabelli wyraża się Cena zawsze lepszą.</i>		
Soli Hiszpanki. — <i>Beczka</i>	36.	—
Ditto Angielskiéy. <i>Ditto</i>	34.	—
Ditto szarey Francuz: <i>Ditto</i>	32.	—
Sledzi Göttemburskich <i>Ditto</i>	44.	—
Miodu Litt: — — <i>Miara</i>	50.	—
Oliwy Zielonéy. — <i>Funt</i>	1.	10.
Grzybów. — — — <i>Bunt</i>	7.	—
Wódki ordynaryinéy <i>Garniec</i>	2.	15.
Płótna grubego. — <i>Łokieć</i>	—	7.

Nro 35. z Grodu taż sama Cena, która była w poprzedzającym Miesiącu.

Nro 43. z Brześcia Litt: Oprócz wyrażonych w Tabelli Gatunków kładą się jeszcze następujące.

Zlt: Gr.

Gryki. — — — <i>Szanek</i>	5.	15.
Wódki prokény. <i>Garniec</i>	1.	12.
Masła. — — — <i>Funt</i>	—	25.
Sledzi. — — — <i>Beczka</i>	45.	—
<i>Soli</i>		

		Zł:	Gr.
Soli Pruskiéy.	- Ditto	15.	—
Ditto Rożniatowki.	Ditto	16.	—
Ditto rozechodki.	Ditto	12.	—

z Pińska. Co do Urodzaiów.

Zboża około Pińska tak Ozime iako też i Jare, chociaż z Wiosny dla kilkuniedzielnéy w cięż pogody były się troche podpałity, gdy jednak potem deszcze padać zaczęły, znacznie się poprawiły, i z Łaski Bożéy wcale teraz dobrze wyglądają; lecz już drugi Miesiąc, iak deszcze przechodzą, które teraz już są wcale nie potrzebne, i pogoda jest bardzo pożądana, tak dla zbierania Kreszczący, iako też zprzątania Siana, którego zaś w Zarzeczném Pozycyi Pińskiéy osobliwie kto nie ma ubezpieczonych Łak swoich od zalewu wody, będzie bardzo mało, gdyż woda od Wiosny wcale nie wiele spadła, i rzadko gdzie kość można.

To doniósł téż sam Urzędnik Powiatu Pińskiego, który o Trakcie Łąkowym niżej następującym tak pięknie napisał.

Tyle tylko jeszcze ma Publiczność w tém Dziele wiadomości potrzebny o Targach i Urodzaiach, a który pono w liczniyszym doniesieniu spodziewać się nie można przy tak nieczułych o Dobro powszechne Obywatelach; trzeba więc ten niedostatek z nieczułości pochodzący Prawem odmienić, do którego uformowania Projekt z Uwagami następującemi użyć może.

— Pro.

— *Projekt z Uwagami względem koniecznej potrzeby Wiadomości Publicznej o Targach i Urodzajach.*

7 Urodzajów miarkować można Cenę Zboża. — Cena zaś Zboża (jak mówi J. X. Klak Główny Autor Pism Ekonomicznych), w Powołności, najniższa jest po Zimach, podwyższa się do Wielkiej Nocy, potem aż do Zim opada, co się tak dzieje lat średnich. — Lecz jeżeli mała jest nadzieja Urodzajów przyszłych, Cena tego porządku nie trzyma się. — A zatem wypada, że Wiadomość o Urodzajach konieczna jest potrzebna, co nawet dowodzi Uniwersał Prześwietny Rady, w Roku przeszłym 17. Grudnia zapadły, którym to Uniwersałem, aby każdy lepiej przekonał się o koniecznej potrzebie Wiadomości publicznej Urodzajów cało-Kraiowych, kładziemy tu co do słowa:

My STANISŁAW AUGUST KRÓL POLSKI &c. &c. " Wzajem w obec i każdemu z o-
 „ sobna komu o tem wiedzieć należy, mianowi-
 „ cie Dziedzicom i pod wszelkim tytułem Dóbr
 „ Naszych Królewskich, Ziemskich, Duchno-
 „ wnych, i Mięyskich, w Koronie, i w W. X.
 „ Litt: Possessorom, przy osiawowaniu Łaski Na-
 „ szey Królewskiej wiadomo czyniemy. —
 „ Wykonaliśmy to, co nam troskliwość o Do-
 „ bro Narodu i Ludu nam powierzonego do-
 „ radzała przez Uniwersał pod datą dnia 22.
 „ Miesiaca Listopada roku bieżącego za zda-
 „ niem Rady insynuiący, i doradzający, aby
 „ Obywatele Zbóż za Granicę nie wywozili,
 „ ale wykonaliśmy tyle, ile niepodobieństwo
 „ ZR-

„zaśięgnięcia dostatecznych wiadomości do
 „wzięcia finalnéj determinacyi dozwołło;
 „ile czuliśmy Władzy, Nam i Radzie przy
 „Boku naszym Nętfaiący dozwołonéy.

„Ze jednak natym nieśkończyliśmy my-
 „śleć i zabiegi Nasze czynić; dowodzić ten
 „powtórny Uniwersał będzie w Zamiarze do-
 „statecznego zainformowania się wydany.

„Nie mogliśmy jednak do tego celu le-
 „pszego wynaleść środka, iako do was się
 „udać Przechacne Woiewództwa, Ziemie, i
 „Powiaty; bo w nich znajdujemy równą z
 „Nami miłość Oyczyzny, chęć zabezpiecze-
 „nia majątków waszych, zatrzymanie w Kra-
 „ju choć téy małej cząstki kursujących pie-
 „niędzy, równą boiaźń o Niedostatek, Głód,
 „i za nim ściągające Powietrze.

„Ządaliibyśmy na Séymikach byź u-
 „wiadomieni, iaki jest stan waszych zbiorów,
 „i jakie są wasze potrzeby, i iakiego od Nas
 „potrzebują ratunku?

„Lecz że Séymiki Litt: nie mogą byź
 „aż *in Februario* a Koronne ieszcze późniéy,
 „wywiezione za Granicę Sanną Drogą Zbo-
 „ża, nie wczesne jużby uczyniły nasze za-
 „biegi.

„Przeto w tym zamiarze do was szcze-
 „gólniéy WW. Woiewodowie Kasztelano-
 „wie, UU: Marszałkowie, Podkomorzowie,
 „i Starostowie udajemy się, abyście Nam po-
 „trzebnego Światła i Wiadomości udzielić
 „chcieli, téż same z Nami dzieląc kliwość i
 „troskliwość, rychłego i powolnego waszego
 „żądamy przyłożenia się. — Bo do téy pory
 „nie odbierając tylko bezimiennie, albo poie-

„dyna

„ dyneze doniesienia, nie mogliśmy bydz do-
 „ skonale zainformowani, ani czynności Na-
 „ szych równą potrzebie wymierzać czuło-
 „ ścia. —

„ W innych Kraiach nie bierze Zwierz-
 „ chność miary, nie czyni kroków, aż za po-
 „ przedziącym dostatecznym sobie oświece-
 „ niem i uwiedomieniem. —

„ Po każdych Zniwach, oddają się Ta-
 „ belle wszystkich zbiorów, z tych układa się
 „ Massa ich w całym Kraiu, z téy zostawie
 „ się na zasiewy, konsumpcyą własnych Oby-
 „ watelów, a dopiero z zostaiący kwoty zbo-
 „ ża w pewney kwocie, dozwała się onych
 „ Exportacya. —

„ Uważcież sami, ieśli takich wiadomo-
 „ ści, albo wyciągać, albo mieć spodziewać się
 „ możemy? W téy sytuacji, cóż nam zostale
 „ uczynić? oto to, że ieśli pewney w téy mie-
 „ rze mieć nie możemy kalkulacyi, przynay-
 „ mniéy według coś podobieństwa mającego
 „ obrachowania postąpić,

„ A tego dla naglający konieczności, i nie-
 „ rychłych Séymików wykonać na nich nie
 „ można, żądamy po was WW. Woiewodo-
 „ wie, Kasztelanowie, UU. Marszałkowie, Pod-
 „ komorzowie, Starostowie Grodowi, abyście
 „ zebraliwszy kilkunaśtu *ex Ordine* Urzędni-
 „ ków, uważyli, roztrząśli, i Nam pod adre-
 „ sem Naszym lub Kancelaryi Rady donieśli,
 „ lub razem, kiedy to bydz może, lub pier-
 „ wszy *ex Ordine* na miejscu znajdujący się
 „ z przybranemi kilkunaśtu Urzędnikami.

„ Imó w Ieh Woiewództwie, Ziemi,
 „ i Powiecie *respectively* iaki był roku tego U.

„ 10.

„ rodzaj, jak wiele ziarn chybia od przeszło-
 „ letniego urodzaju. —

„ 2do Wyrazić należy swe zdanie, czy
 „ potrzebny jest zakaz do wywozu tychże zboż
 „ za Granicę lub nie, dla tegoż Woiewództwa,
 „ Ziemi, lub Powiatu?

„ 3tio Na jaki gatunek Zboż potrzebny
 „ jest zakaz? bo Pszenica, która nie jest zwy-
 „ kłym pokarmem ludu naszego, tylko w ma-
 „ lęj bardzo części; Towary Lniane i Kono-
 „ pne, które nie mogą się przyczynić do Glo-
 „ du, lub zbytniej Karykty, mogłyby być od
 „ tego zakazu excypowane. Jakie były Zasia-
 „ wy, i jak się okazały bydy? ponieważ dla
 „ słoń, były bardzo tego roku późnione i czy
 „ nie każą się spodziewać jeszcze większey Ka-
 „ rykty i na rok przyszły?

„ Na ten czas oświeceni, i uwiadomie-
 „ ni o wielości Woiewództw, Ziemi, i Powia-
 „ tów, tak względem potrzeb iako też wzglę-
 „ dem żądań ich, śmiało to czynić i wyko-
 „ nywać będziemy, co Nam młóść Kraiu roz-
 „ ważna i roztropna doradzać będzie.

„ Ani Nas wstrzymać potrafią żadne o-
 „ koliczności tam gdzie chodzić będzie o od-
 „ wrócenie tak wielkich d. O ywatelów nie-
 „ szczęśliwości, ani sięgnąć Nas potrafią te
 „ pociski, które dla tak chwalebney i pocho-
 „ dzącey z prawdziwey i pożyteczney miło-
 „ ści Kraiu, wstrzymać moglibyśmy.

„ Do was tylko obrócić głos Mój za
 „ zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieust-
 „ ącący do tego zbawionnego Dzieła użyci. a
 „ tu wyżey wzmiankowani Godni Obywate-
 „ le przychodzi. Pragniemy od was być o-
 „ świeceni i uwiadomieni. Q!

„ O! bodayby was ta sama miłość i troskliwość Ojczyzny tak powolnemi uczyniła do wykonania tego, czego po was każdamy, tak Nas zagrzewa i przewoźniesz Nam w rozestaniu tego Uniwersału.

„ Prędkim i fatalnym grożące zle końcem, prędkiego i od Nas zapobieżenia wyciąga, które, aby tém rychléj nastąpiło, prędkiego od was oczekiwamy uwiadomienia, i dla tego tén Nacz Uniwersał za Zadaaniem Rady przy Boku Naszym Nieustające Ręką Naszą podpisany, Pieczęcią téżże Rady stwierdzony, i wydrukowany rozestając po wszystkich Ziemiach, i Grodach, w Koronie, i Prowincyi W. X. Litt: Kommissyom Skarbowym O. N. zaliczamy. Dan. w Warzawie d. IX. Miesiąca Grudnia Roku Pańskiego M. D. CC. LXXXV. Panowania Naszego XXII. Roku.

Stanisław August Król.

Któż nie pozna z Zamiaru i wyrazów samego tego Uniwersału, że Król Jegomość wraz z Radą swoją, czule i prawdziwie po Ojcowisku myśli o Ulepszeniu losu Narodu swego

Mówi tén Uniwersał, że w innych Krajach, z Tabell wszystkich Zbiorów, stanowią się *decisive*, co w Kraju można zostawić, a co można wywieść — w naszym zaś Kraju (mówi ténże Uniwersał) iż takich wiadomości ani wyciągać, ani spodziewać się można.

Cóż więc robić w takim przypadku, aby nie zostawić Kraju bez ratunku, oto zdaje się, że możnaby na miejsce tych trudnych wiadomości, użyć następującego sposobu, nakazując

Aa

wszy-

wszystkim Miastom Królewskima, i Pocztamtom, ażeby donosili to wszystko, cokolwiek wiedzieć mogą o Urodzaiach w swoich Okolicach.

Prawda, że z takowych Doniesień, nie możnaby ułożyć ani Tabelli, ani Masy tak akkuratney, iaka się doświadcza w innych Kraiach, z któreby można nproporcyonować w całym Kraiu, co zostawić, na Zależwy, i Konsumpcyą własnych Obywatelów, a co dozwolnić na Exportacyą; ale jednak wiele możnaby z nięj profitować tak Władzy Rządowniczey, iako i wszystkim Gospodarzom i Handlującym, bo liczność i wierność takowych Doniesień, ledwie niewyrównałaby owemu sposobowi Zagranicznemu czynienia Tabell wszystkich Zbiorów po każdych Zniwach; idzie tu tylko o to, ażeby te Doniesienia były liczne i pewne, o tym obóygu z niższych sposobów zupełnie przekonamy się.

Anayprzód: Co do liczności takowych Doniesień.

Gdy Miasta Królewskie wszystkie, nawet i Dzierżawcy onych, będą do takowych Doniesień zobowiązane, tedy takich Miast liczyć można w Kraiu do kilkuset. — Podobnież gdy wszystkie Pocztamty, nawet Stacye będą równie zobowiązane, tedy i tego gatunku Mieysc liczyć można do kilkuset; oba te gatunki mieysc w jedno zniósłszy, mógłby Kraiy mieć więcej i, siaca mieysc, z któreby czy co Mieysce, czy co Kwartal, spodziewałby się wiadomości Publiczney o Urodzaiach: a mając z tysiąca mieysc wiadomości, można wiele sobie formować Uwag potrzebnych.

Powtóre Co do pewności takowych Doniesień.

Pewność takowa naylepięj być może miar-
kowana z łatwości mienia takowych Donie-
sień.

Któż może mieć większą łatwość do-
wiedzenia się o Urodzaiach jeśli nie Miasta i
Pocztamty? Miasta nie mał wszystkie mają
swoje zafiewy, a jeśli które i nie mają, toć mo-
gą łatwo informować się od przywożących
na Targi, i te zainformowania się razem z
swoimi Doświadczeniami złączywszy, przy-
syłać nayspewnięszą wiadomość Urodzaiów
z całej okolicy swojej. — Tóż samo mówić
się może i o Pocztantach, które niemal wszy-
skie mają swe zafiewy, a jeśli które i nie
mają, toć od przejeżdżających nieustannie, i
od swoich Korrespondentów bardzo łatwo
mogą informować się, co podobnie złączy-
wszy z swoimi Doniesieniami, mogą iako
nayspewnięszą wiadomość przynajmniej swo-
jej Okolicy Urodzaiów donosić.

Ze zaś tak Miasta, iako i Pocztamty,
wiernie donosiłiby to, co w téj mierze wie-
dzieby mogli, spodziewać by się tego można
było, bo niepodobna aby będąc na Urzędach,
fałszywie co donosili, a zwłaszcza że takowe
ich zaświadczenie, dla Wiary Publiczney, w
Publiczném tém Piśmie będą kładzione, więc
dla tego samego, gdyby im kto fałszu nieza-
rzucił, staraliby się, o nayspewnięsze Wiado-
mości.

A tak gdy Miasta i Pocztamty będąc tak
licznymi w Kraju, i tak blisko jedno od dru-
giego mające swe położenia, będą obowiązane
donosić każde o swojej okolicy, coż się

zostanie w Kraju, aby nie mogło być doniesionego? gdy między Miastem, a Miastem, między Pocztą, a Pocztą wszystko może być wiadome, i mogąc być wiadome, łatwo być może doniesione; a zatem tym sposobem, nie się nie zostanie, co by nie mogło być doniesiono. — Idzie tu więc tylko jeszcze o Prawie, któreby mogło do tego, przymusić, a cóż być może łatwiejszego do przymuszenia, jak Miasta i Pocztamty, które wiele Lat Krolęwskich doznają, i będąc za Officia swoje pensjonowanemi, gdy tę tak małą powinność kilka razy w rok raportowania o tym, przyczynia sobie do dawniejszey Penji.

Gdyby zaś przez Raportowanie takowe nie czyniła się Autorowi *Dziennika Handlowego* Expens nowa i tak znaczna, tyfiąc Raportów kilka razy na rok opłacając na Pocztę, przez co miało Nadgrody od Rzeczy-Pospolitęy za swe Prace Autor, ponieśby uszkodzenie na własnym majątku swoim; tedy należałoby do takowego Prawa to dodać, ażeby Miasta, takowe Raporta do Departamentu Policyi, a Pocztamty do swojego Dyrekturatu Jenerałnego odsyłali, a ztamtąd gdyby wszelka wolność była Autorowi do Dzieła swego czerpania.

Otoż sposób mienia nayspewniejszey Publiczney wiadomości o Urodzaiach Krolowych.

A jeśliby ten sposób okazał się niedostatecznym; tedy można by Prawem zobowiązać wszystkich Urzędników Woiewódzkich, na wzór zalecenia, w pomienionym Uniwersale Rady, iż praktykowanego, które jak pomyślenie skutkowało, samęy to jest Prześw: Radzie

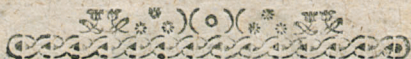
wiadomo, bo Powierzchność Kraiowa o tém głucha, a która o takich podobnych wiadomościach, równie byłaby potrzebną informowania, jak i sama Najwyższa Zwierzchność, z przyczyny pożytecznięj regulowania tak swego Gospodarstwa, iako i Handlu.

Czy ten więc, czy inny bądź iskikolwiek sposób ustanowiony Prawem, informowania się Publicznego o Urodzajach cało-Krajowych zostanie, na to zawsze trzeba pamiętać, ażeby nie sama tylko Zwierzchność o tém wiedziała, ale i cała Powierzchność. — Wiedzieć zaś o tém nie można zdaje się łatwiej jak przez Pismo Publiczne, którym ięśli ten mój Wynalazek *Dziennika Handlowego*, nie będzie dostatecznym, niech Prawodawstwo raczy wynaleść inne jakie chce, aby tylko Naród nie był w głuchey niewiadomości trzymany, przynajmniej w okolicznościach Handlowych, które będąc nieustannie ruchawe, potrzebują też nieustannych Wiadomości ożywiających te ich ruchawość.

Stanowiąc zaś Prawo Donoszenia o Urodzajach, trzeba razem dołączyć potrzebę Donoszenia i o Targach cało-Krajowych, które tym sposobem donoszone iak Urodzaje, będą liczniej i pewniej iak dotąd.

Powiedziawszy tak obszernie o Targach Krajowych, przystąpmyż teraz do Targów Zagranicznych.

II.

o Targach Zagranicznych.

— *Co do Handlu Morza Czarnego.*

Polska do Morza Czarnego dwoiaki Handel prowadzi, i prowadzić może, — ieden Dnieprem do Chersonu, — drugi Dniestrem do Akkiermanu, — może byż i trzeci acz nieco ułtronny Prutem aż do Galacu i Dunaju. — o Takowych więc sposobach Handlu tego o każdym zosobna w tém Dziele donosić się będzie, ieśli tylo Gorliwość Obywatelska zafilać raczy wiadomościami do tego potrzebnymi, — o Handlu Chersońskim iak zaczęto iuż nieco w poprzedzającej Części, tak i dalej o tym, co tylo będzie wiadomo doniesie się. — A teraz zastanówmy się nieco nad Handlem Dniestru do Akkiermanu.

— *o Spławie Dniestru do Akkiermanu, tak donosi Mierzeiowski Strażnik Poln: Kor: dedat Postem z Podolskiego na Séym Grodzieński.*

Splaw ten iuż iest przeyżrzany w Zawadach swoich przez świezo zaszczyconego równością Braterstwa naszego Obywatela Xiecia JMéi de Nafsau.

Tén wprzód niż został Polakiem, okazał iuż do wód przyługi swojej dla Polski, bo sam dla rozeznania Splawu téyże Rzeki, aż do Czarneho Morza osobitych użył trudów, i łatwość Defluitacyi tego Handlu, na Séymieku Podolskim zgromadzonemu Woiewództwu okaza-

okazał, z oświadczeniem sporządzenia Mappy téż Rzeki, i Zawad mniéy szkodliwych dla Spławu. (a)

Okazał nam nawet téż w przyszłdze swo-
ięy dla Kraiu dzisiejszy Polak, że tém pewniéy
można dla ogółności Kraiu zawrzeć Traktat
tego Handlu Wschodniego, im łatwiey sam dla
siebie od Porty z opłatą tylko trzeciego pro-
centu tegoż Handlu, uzyskał pozwolenie.

— Dalsze uwagi względem tegoż Handlu Dnie-
stem do Akkiermanu iako téż i Prutem do Ga-
tacu przez Daróvskiego Poła Podolskiego
na Sým Grodzieński.

Podole i Ukraina są Zródłem użytecznych
i w Handlu, szukanych Wodów, bo prócz
Potazów, Saleter, Miodów, Wosków, Łoiów
Płocien, Tytuniów, Stór, Hanyzów, Koni, By-
dła, i innych pomniéyszych Produktów, tak
wielką miewają Zboża obfitość, że połowę ie-
dną

Aa 4

(a) Już to Rok trzeci iak Xiąże Jego-
mość De Nassau nowy nasz Polak te Przysługę
dla Kraiu okazał, o któręy lubo ci Posłowie do-
nieśli Kraiowi, wszelako, że nie udzielili dokła-
dnego Opisania tej szacotnéy Pracy do żadne-
go Publicznego Pisma, mało to są Przysługa
czyni Korzyści Kraiowi, gdy oniéy rzadko kto
wie, gdyby więc z tej Pracy większy Kray mógł
mieć Pożytek, należałoby przelożyć Xiążęciu
Jegomości, aby raczył udzielić tę Wiadomość
do Publicznego iakiego Pisma, bo Xiąże Jego-
mość nieumiejąc po Polsku, wyczytać nie może
takowego żądania; trzeba więc żeby nasi, któ-
rzy Gorliwi Polacy przelożyli to żądanie.

dną Urodzaiu, dać Robotnikowi za zbiór drugi, a i tak hojne te Nieba dary, i prac ludzkich owoce, zebrane być nie mogły, i nie potrzebnym stały się ziemi tak żywności, nawozem. Stoją tam i dziś ogromne Stogi pastwie robaków bez sposobu sprzedaży zostawione. (b) Obroćcie więc na Zylk, tak licznych, a niepożytkujących, teraz Płodów, nie jestże sposobem dostatecznym zubożenia Kraju, kiedy miejsca źródła Produktów tych bliskie, do Transportów onych łatwość dająca, to jest *Dniestr*, Rzeka Krajom tamtym przyległa, w Granicach Naszych płynąca, i *Prut* przez Wołoszczyznę bieg swój mający, 3. mile tylko od Granic Podola odległy, głębokości dosyć do spławu, i Ujście *Dniestr* prosto, *Prut* przez *Dunaj*, do *Morza Czarnego* mający, a przez to z *Morzem Białym*, *Archipelagiem*, *Medyterraneanem*, i *Oceanem* złączony, obszerny plac Handlom okazując, nie najgorzej do przedsięwzięcia Naszego służyć zdają się. świeżo zdarzenie poznać Nam dało, że *Porta Ottomańska* wspólne z Na-

mi

(b) Taką diwomę Laty, miał Kray przez Usta Posłów Wiadomość, że stali ogromne Stogi Zboża. Pastwie Robaków zostawione bez sposobu sprzedania. — Teraz zaś wcale inną już odbierze wiadomość, podług Doniesienia Waleńskiego Radcy Kamieńca Podol: w Artykule o Urodzaiach tej Części. — Ze tam kiedy były ogromne Stęty i Stogi, już niewiadać onych, tak dla zmniejszonych Urodzaiów, iako dla przepaścia Zboż na Gorzalki przez Żydów i onych za Kordon wywozu, iako też i dla Handlu Czarnego Morza już dobrze rozpoczynającego się.

mi brzegi *Dniestru*, a Panowanie nad *Prutem* częścią potrzebną *Dunaju*, *Morzem Czarném Białém*, i *Archipelagiem tazięca*, nie wiele trudności czyni w pozwoleniu prowadzenia Handlu, w lęy Kraich, Wodą i Lądem, iako już teraz dała *Xiąćcin IMei de Nassau*. Nic więc nie iest na przeszkodzie Rzeczy-Pospolitéy aby szukała z Portą zawarcia Handlowego Traktatu, na Ziemi i Morzach z pozwoleniem dwóch przy-
należnyey Okrętów Kupieckich, i miéysc do Składu Towarów, przy Rzekach wspomnio-
nych potrzebnych, przez Pośła swego Extra-
ordynaryjnego, Listem Kredencyonalnym, In-
strukcyą należytą, i Pieniędzmi na wydatki w Kraju tamtym, ile przy takiéy robocie nieuchron-
ne dostatecznie opatrzonego. Ządanie takowe,
niech się nie zdają rzeczą nową i osobliwszą,
bo już Rzecz-Pospolita miała takie Przywile-
je od Porty sobie dane, podług świadectwa
Dzieiopisa naszego *Krómera*, twierdzącego,
że w miéyscu daném od Porty do Składow
Kupieckich Polakom, przy Uściu *Dniestru*
koło *Akhiermanu*, kiedy Turcy lub Tatarowie
paść echieli flada swoje, opłacać musieli Pa-
stwiłko podług ugody z Polakami, ani tamo-
wać mogą zamyśłu tego, mniemane na *Dnie-
strze Progi*, bo Rzeka ta świeżo iest prze-
żrzana przez *Xiąćcin IMei de Nassau* i carta-
iéy *Hidrograficzna* z iego strarania sporządzo-
na, okazująca zupełną sposobność do Splawu,
darowana iest przez Niego naszemu Woic-
wodztwu.

Ze jednak sam sobie zostawiony Handel,
nigdyby do skutku przyść nie mógł, Rzecz-Po-
spolita pozwolenie uformowania *Towarzystwa*
Han.

Handlowego, przez Ustawę swoją dać raczy zaraz: (jak już i dano:) bo i naywięcéy interesujące Kray nasz sprawy, niebezpieczna jest zostawiać czasowi, który zwykł wszystko psuć i mieszać, a J. K. Mość Osoby Towarzystwo te, składać mające, od interesowanych naywięcéy Woiewodztw Podolskiego, Kijowskiego, Bracławskiego, lub pierwszych ich Urzędników zalecenia mające, z nadaniem miéysc w Króléwszczyznach do składów potrzebnych, i wolności Kompaniom takowym zwykłych, Przywileiem swoim zatwierdzić raczy, względem czego stanęto następujące Prawo.

— *Wzmianka Prawa Grodzieńskiego o Handlu Wschodnim.*

„ Uformowanie Towarzystwa Handlowego,
 „ pod imieniem Polskiey Handlów Wschod-
 „ nych Kompanii, tak w Kraiach Rzeczy-Po-
 „ spolitéy, iako i za Granicą czynić mającéy,
 „ bez ubliżenia Handlu wolnego każdemu O-
 „ bywatelowi, nietylko protegować przyrzeka-
 „ my, ale oraz Przywileię z nadaniem miéysc
 „ w Starostwach i Króléwszczyznach do skła-
 „ dów potrzebnych, i wolności Kompaniom
 „ takowym zwykłych, damy, i aby Cło od
 „ transportów Obywatelskich i Kompanicznych,
 „ tak wodne, iako lądowe, w wywozach z
 „ Kraiu nie było większe, iak ieden od sta, a
 „ w przywozach do Kraiu iak cztery od sta,
 „ zabezpieczamy. W okolicznościach zaś te-
 „ goż Handlu, które się do Zagranicznych Mo-
 „ carstw ściągają, dajemy moc zupełną Radzie
 „ przy Boku Naszym Nieustaiacéy Negocya-
 „ cyą całą przez interesowanie się Obydwóch
 „ Dworów Cesarzkich, do uszczęśliwiania go
 Kra-

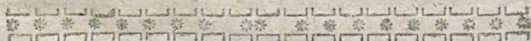
„ Kraje nasze skutku przyprowadzić. Ustano-
 „ wiamy oraz, aby dotąd Kommissya Skarbu
 „ Koronnego od powracających z Wołoszczy-
 „ zny poddanych naszych zbiegłych, żadnego
 „ Cła lub Podatku nie wybierała. *Unanimitate.*

Nie powinien tu mieć miéysca zarzut:
 że Kompania ta przeszkodą być mogła Są-
 siedzkim Potencyom do kupiectwa. Handel
 bowiem przez wielorakie Morza Oceanu się-
 gający, świat cały Obiektem mieć może, na
 którego potrzeby nie tylko dwa Okręty jedne-
 mu Narodowi służące, ale 2000. dostarczyć nie
 zdołają, a dopiero żeby przeszkodę czynić mia-
 ły drugiemu Narodowi, prócz tego miéysca Han-
 dlu załuszczającego go teraz Potencyi, zbyt są
 oddalone od Nas, że myśleć nie można, aby To-
 wary nasze mogły być kiedy przewozone do
 nich. Koszt bowiem przewozu przeniosłby kil-
 kokrotne wartość drogiego nawet Produktu. —

— o *Potrzebie uformowania kilku Kompanii
 Handlowych w Kraiu.*

Z Okazyi namienionego Prawa o Kompanii
 Handlu Wschodniego, Publiczność rada bę-
 dzie wiedzieć o téy Kompanii, po od Daty Pra-
 wa tego ieszcze nie słyszay o żadnéy formalnéy
 Kompanii, i jeśli wszczyną się Handel ten na
 Ukrainie i Podolu, to bez żadnego uformowa-
 nia Kompanii, ale każ.ły osobno na swoje Con-
 to hadluie, próżno więc było i o takie Pra-
 wo starać się, gdy nie ma jedności nawet w téy
 Materii złączenia się, i uformowania jednéy
 wielkiéy Kompanii, bez której nigdy tak o-
 gromny Handel być nie może, gdyby i przy
 nay-

naywiększych zabiegach każdego partykularnie Handlującego. — Gdyby Holendrzy i Anglicy, bez uformowania owych wielkich Kompanii, każdy tylo osobno handlował Obywateł, nigdyby pono nie przyszli do takich Bogactw, i do tak ogromnego Handlu, toż samo i u Nas Polaków, poki nie będzie iedności do uformowania izkich Kompanii, póty Handel będzie niepewny i słaby, czemu? bo prywatny. A ztąd wypada pytanie do rozwiązania. — Jak może lepiej Handel w Polszcze zakwitnąć? czy przez partykularne Handlowanie? czy przez uformowane Kompanie? Pytanie to zdaie się że ważne, i każdego mogące interesować, a ztém od każdego powinno być objaśnione pro v. contra Pismami, Zdaniami i Projektami do formowania takowych Kompanii, na co wszystko Autor *Dziennika Handlowego* darmo ofiaruje miéysce w swém Dziele. — o Handlach zaś *Ryckim*, *Królewieckim*, *Elbląskim*, i *Gdańskim*, w tém Mieściu nic nie mamy do doniesienia, a ztém przytępuiem teraz do Artykułu o Fabrykach.

III.

o Fabrykach Krajowych.

— Opisanie Fabryk Sandomirskich.

Cechów uprzywilejowanych jest w Sandomirzu około 12. iako to:

1. Tkaczów.
2. Rzeźników.

3. Bednarzów, do którego należą Stolarze,
Stalmachy, Kołodzieje, i Powroźnicy.
4. Złotników, do tych należą Zegarmistrz.
5. Krawców.
6. Szewców.
7. Piekarzów.
8. Szabelników, do nich należą Rymarze,
Siusarze, Blacharze, Iglarze, Kotlarze.
9. Kramarzów.
10. Kowaliów, do nich należą Mularze.
11. Cyralików.
12. Prasolów czyli handlujących Solą.

Z wyliczonych tu Fabrykantów nie którzy się wcale teraz nie znajdują, a innych nie wielu. (a)

Magistrat Sandomirski usiłując oddalić przeszkody, które wstręt czyniły chcącym tu osiadać Manufakturnikom publikował wszystkim Cechom swoją Uchwałę oblatowaną w Aktach Miejskich Roku 1784. Dnia 4. Sierpnia, która w Cechach zwyczajne uciążliwe daniny czyli cechowe opłaty zmniejszone, ledwie bardzo małą oznaczając, czym chce zachęcić
Ma-

(a) *Stuszenie Annonim Sandomirzanin położył pod Artykułem Fabryk Kraiowych Cechy Rzemieślnicze Sandomirskie, które aby tylo były liczniejsze, zastąpić mogłyby niedostatek Fabryk Kraiowych, iakoż i Ja Autor Dziennika, idąc za tym przykładem zastępować będę Artykuł o Fabrykach w Dziele moim położony, wyliczaniem Rzemieślników, po Miastach, znajdujących się z obmyśleniem polepszenia ich losu, gdy doznać niedostatku w nadsyłaniu Fabryk i Manufaktur wiadomości.*

Manufakturników, aby się do tego Miasta gromadzili.

Mimo tego roztropnego ustanowienia, dawniej także ustanowił Magistrat Przycho-dniom do tego Miasta chcącym tu mieszkać uwolnienie od wszelkich Podatków, i Czynszów do lat kilku.

Podatku nawet Mostowego temu Miastu Przywilejami ostrzeżonego nie wybiera Miasto, nie chcąc i tą drobną daniną wstrętu czynić handlującym.

Są tu dwie Apteki, jedna w Collegium po-jezuickim, druga w Rynku Miasta. — Jest i Drukarnia Komislyi Edukacyney.

Ze zaś i Opisanie Kruszców, lub mięysc ich równie należeć może do wiadomości Fabryk, zaczem i następujące Opisanie Mięysc Kruszcowych Sandomińskich, przez tegoż samego Anonima Sandomirzanina, który z życzliwości ku swoiemu Woiewództwu, raczył nadesłać tak w Miesiącu Maja iako i Lipcu do Dzieła naszego różne Wiadomości Handlowe pod różnemi Artykulami znajdujące się, iako ściągające się do Fabryk pod tymże Artykulem umieszcza się w tych słowach:

1. Góra do Sandomirza należąca nazwana *Kamińska*, albo po policię *Pieprzowa*, zdaje się mieć w sobie Kruszcze. — Długość tej Góry po nad Wisłą ciągnie się blisko ćwierci mili. Nierosną na nię żadne trawy, ani krzaki. — Śniegi na nię przedzć giną niż na Polach. — Mgły w niektórych mięyscach częściej wychodzą i dłużej trwają. Jest ona cała z warstw złożona, warstwy jednak nie horyzontalne są ale bardzo ukośne. — Gatunki
różne.

różne się w niędy znajdują, są ziemię *łupiące* się w płaskie tabliczki, a na tych tabliczkach wielką obfitość żółto, albo białe błyszczących się cząstek, które cząstki w ogniu palone, nie tracą swej światłości. — Są Ziemię tego fioletu, koloru ciemno czerwonego, pokazujące jakiś szmielec na sobie miejscami, mają nadzwyczajną ziemi ciężkość. — Są Kamienie małe mające dużo w sobie szklanych się cząstek. — W niektórych miejscach występuje od spodu Góry *materya biaława* mająca w sobie kwas podobny do Koperwału. — Znajdują się Źródła czystej wody między rozdolinami Góry, a nawet i przez samą Górę w niektórych miejscach sączy się woda. — Otę Gorze są dawne Opisy podobno w *Xiążce Xiędza Ręczyńskiego Puncto V. de Montibus* §. 7. pag: 177. Także *Puncto III. de Metallis perfectis* §. 12. pag: 103.

2. Góra w Sandomirzu, na której Collagium Poiezuickie stoi, ma od spodu źródło czyste, woda nalana w szklane naczynie wysychając zostawia na szkle białą powłokę, a warzona w garku wydaie małą pianę, z której wytryskujące cząstki trzeszczą na ogniu. Powiadają, iż mięso w niędy gotowane czerwienie. — Ze ryby będąc w Sądawce tą wodą napełnionej ma na sobie białą iskłą powłokę, która się ich łuski trzyma. — Od lat kilkunastu nad tém źródłem znaleziono znaczną bryłę soli. — Twierdzą ludzie, iż musi być woda soletrzana. — Znaleziono na téj Górze kawałki małe Gipsu, iako i na Górze Pieprzowej.

3. Wieś *Głazów* zwana o milę od Sandomierza ku zachodowi wiośnianemu odległa w Parafii Obrzówskiej, należąca do Szpitala w Sandomierzu przy Kościele S. Ducha, ma góry nad łąkami podobne do kruszcowych. Lubo tam inne góry porastają trawą, stoli bardzo mizerną, i koloru ciemno zielonego; przy tych jednak górach znajdują się dwie góryki niczym nie porośnięte; od wierzchu tych górtek znajdują się drobne kamyczki, między którymi ile kruszcowe, dużo podobieństwa mające do Kruszców Gór Olkuskich, byżby musza, albo ołowiane, albo srebrne. Pod bytność tam moję krótką dla deszczu, ledwie kilka kawalców dobył tego kruszczu. Mieszkaniec z téżże Wsi *Głazowa* powieścił mi, iż owca pewnych czasów, gdy się blisko tych górtek pasła, zarastała się mgłą z tych górtek wychodzącą, i zdychała. Xiążdz *Ładówski* w swojej Hystoryi naturalnocy na kar. 164. wyraża, iż w tych Górach Saśi kopali Srebro, lubo tam kopania nie znać.

4. Wieś *Nasławice* o półtorej mili od Sandomierza ku zachodowi zimowemu odległa w Parafii Gozlickiej ma Góry obfitujące, — w Kamienie twarde do murów zdające, — w Glinkę tłustą białawą, która możeby zdadną była do robienia Faianłów Polskich. Używano téż Glinki do pobielania kaflów, powiadają iż z nięć robiono pipkę do tytiuniu, że się w kilku mięyscach znajduje, — w Glince téż blisko młyn, powiadano mi, iż się dokopano żyły kruszcowey, mającay w sobie obfitość żółto się błyszczących cząstek, a ogromności tylęć, iak wierzch u Czapki, któreć jednak nie
zi-

widziałem pod bytność moję, z przyczyny, że tę żyłę oberwana część góry zawaliła, — w Czasach zbyt gorących na łąkach bliskich tych gór postrzegają, że występuje na trawę rosa, która gdy obelchnie, zostaje się na trawie proszek biały podobny do soli, Owce i bydło ubiegają się wtén czas do paszenia się na tém miejscu. — Wieś *Ublinek* pod *Opatowem*, powiada iż ma podobną iak w *Nasławicach* *Glinę* i *Kruszec*.

— o *Fabrykach Miasta Mińskiego w Prowincyi Litt: leżącego, a bardzięj o niedostaku onych.*

Ze zaś i w tém Mieście brakuie Fabryk, przeto wymienię tylo Stan Rzemieślników Miasta, a i tén iak jest daby i ratunku potrzebnie, przypatrzymy się z następującego Opisania.

Fabryk żadnych w Mieście Mińsku niemaż, tylko sami Rzemieślnicy z 10. Cechów złożeni.

Pierwszy Cech Krawiecki, tén dawniész (zych lat do 40. samych Maystrów liczył, teraz dla rozmnożenia się Krawców Żydów do 100 Osób tak zniszczał, że tylko 10 Osób liczy. — — — — — 12.

Drugi Cech Kuśnierski, nie dawnemi czasy liczył do 50. Osób, dopiero zaś podobnież dla wielkiey liczby Żydów tak się zmniejszył, że ledwie liczy 10 Osób i to zuboższych. — — — — — 15.

Trzeci Cech Słosarski i Kowalcki, liczy 100 Osób 50. inkludując Konwilerzów, Kotlarzów, Mosiężników, i Szabelników; lecz i tym Żydzi Blacharze, i Mosiężnicy, lubo nie doskonale robiąc, wielką czynią przeskodę,

Bb

Czwara

Czwarty Cech Ciesielski, Stolarski i Stelmarski, liczy choć niedoskonałych Maystrów 40, Piąty Cech Siódlarski i Rymarzki liczy tylko 10. a to z przyczyny niedostatku w Mieście Mińsku doskonałych Stelmachów, i Kowalów do robienia i okucia Pojazdów, na które w tem Mieście mogłoby być odbył z Profitem.

Szósty Cech Tkacki, w nim znayduie się Maystrów. - - - - - 16.

lecz i ten mógłby być powiększony w tym Kraju, gdzie o lny przednie nie trudno, tylko Tkaczów takich niema którzyby, Obrusły i Serwety mogli robić.

Siódmy Cech Mularzki złożony z Mularzów, i Garncarzów, liczy Maystrów. - - - 50.

Ósmy Cech Garbarski, z Chrzescian i Tata rów złożony, liczy Osób. - - - 65.

od których wychodzi przez Zydów Kupców z Miasta skór do 3000. par różnego gatunku w Rok, oprócz, co wykupiają w Mieście Szewcy i Rymarze.

Dziewiąty Cech Szewski nayliczniejszy, bo ten liczy Osób. - - - - - 90.

lecz mało doskonałych i statkuiących Maystrów a naywięcey dla pniaństwa ubogich.

Dziesiąty Cech był Rzeźnicki, który niedawnem i czasly liczył Rzeźników Gospod: 30. lecz gdy po zakordonowawym przez Moskwę Kraju, nawlekła się do Mińska niezmierna moc Zydów bez żadnego do życia sposobu; ci za pomocą Kachału, a Protekcyą Staroacińskię czyli Zamkowęj Juryzdykcyi naywięcey ięli się kzeźnictwa, a tak woząc, i nosząc po Klaszto-

sztorach, Dwórkach, i Domach mięso, mając sobie od Kahalu na stragę dane pieniądze, przez niemaly czas zatania sprzedawali, i tēm sposobem wszyscy Rzeźników Chrześcian wygnbili, z których jedni išli się drugiego sposobu do życia, inși z Miasta wypiešli się. — Zydzi pozbywszy Cechu Rzeźnickiego, nadgradzają Kahalną szkodę na wygubienie Chrześcian Rzeźników łozoną, sprzedając Mięso i Łój bardzo drogo, bo Mięsa dobrego Funt po Gr: 8. a Łoju Kamień po Zł: 24. — Z tego pomnożyli dochód Kahalney Krótki Rzeźnickiey do 24000. Dochód zaś od Cechu Rzeźnickiego do Kassy Katusney przychodzący, od reszty ubogich Rzeźników (po złożeniu na Katuszu Przywilejów na Cech Ruszających) że wszystkim upadł.

Cechu Piekarskiego w Mińsku nigdy nie było, dla tego też i chleba pięknego na rynku nigdy nie ma, lecz gdyby Zydówstwu chlebow, na sprzedaż piec zabroniono, mogłoby 3. lub 4. Piekarzy w Mińsku mieć sposób do życia.

Cech też Rybacki w Mińsku nie znajduje się; w zimie jednak kilku Chrześcian marząc Rybą handlują, latem sami tylko Zydzi ten handel utrzymują.

z Opisania tych Cechów może Powszechność miarkować czego temu miastu brakuje, i co za Zawady tamujące wzrost tego Miasta, i jakie Fabryki są potrzebne tam, albo przynajmniej jakie uduksionalenie Rzemioł. — Takowe opisanie nadane jest od Miasta tamaczego, którego Podpisy Potożone będą, pod Artykułem opisywania Miast gdzie i Miasto Mińsk będzie potożone,

— w Warszawie Fabryka Skórna Uprzywilejowana Cadrą Obywatela Warszawskiego. w téy Fabryce wyrabiają Skóry Wołowe, i Krowie na bóty, na podeszwy, Szory, Karety, Kolaski, &c. Skóry bukaty na boty woskowane, Skórki cielęce na boty, i trzewiki, Skórki kozłowe. — Ta Fabryka jest naywiększa i nayślawniejsza na całą Warszawę, utrzymuje ustawicznie kilkadziesiąt ludzi, ma swój Młyn. Téy Fabryki skład znajduje się do tych czas tylko w Warszawie na jednym miéyscu w Rynku pod Nrem 54, i w Piotrkowie.

— w Ziemi Ciechanówskięy znajduje się Farba Niebieska.

Mamy wiadomość z Elbląga iż się znajduje w Ziemi Ciechanówskięy w Dobrach Remiszewskiego Podczaszego Ciechanówskiego, znajduje się Farba Niebieska w Ziemi kopana nowo wynaleziona, którey już były posyłane próby do Elbląga, końcem dostarczania iéy, wieleby kto potrzebował. — Jeśli więc ta wiadomość jest prawdziwa, upraszamy Posłesora onęy o dokładniejszy Zainformowanie o Gatunku, wielości, i Cenie onęy.

IV.

o Transporcie Splawnym.

— *Opisanie Rzeki Sluczy.*

Raport o Groblach na téy Rzeczce znajdujących się.

J. O. Xiążę Kalixt Poniński Starosta Bractawski, kazawszy w tym Roku kilkanaście Tra,

Tratęw Drzewa spnżić na Rzekę *Slucz*, za-
lecił Kommissarzowi swemu, aby czynił wszel-
kie obserwacye spławności téy Rzeki, iakoż
dopełnił tego obowiązku, iak uczy następują-
cy tego Raport.

1mo w Kurczycach, Grobla wysoka, ni-
żéy niéy kamień wielki, iednak dobrze prze-
chodzić.

2do w Horodnicy Grobla wysoka kamie-
nistą i poniżéy niéy kępy.

3to w Bilnakach przechód przez Groble
dobry, rzec się tylko, aby na pale koło Mły-
na nie wpaść, gdzie woda mocno niesie, niżéy
Grobli przez kępy przechód trudny.

4to w Hubkowie przechodzić groblę mo-
żna dobrze, ale przez pale potrzeba iść ostrożnie.

5to w Bystrzycach Grobla wolna choć wy-
wysoka. Niżéy Grobli kamienie wielkie, ale pły-
nac ostrożnie, można i wszystko przeprowadzić.

6to w Choopach Grobla sposobna do prze-
ścia, ale niżéy Rzeką idzie kręto, trzeba iść
bardzo ostrożnie, aby nie wypaść na Sianożę-
cie, ponieważ bardzo rozlewa.

7mo w Cholyniu tam Grobla Zerwana,
przez całą Rzekę pale, po lewéy Stronie tylko
przechód i palów nie widać; gdzie z wielką
pracą przechodzić można.

8vo w Mokwinie Grobla dobra do prze-
prawy, Szło się Samym Szrodkiem przerwą. —

9no w Bereżnym Grobla nie zbyt wyso-
ka: Młyn na Łodziach, ale bardzo trzeba iść
ostrożnie aby się nie rozbić, bo kręto idzie.

10mo w Tyfzycach Grobla i Młyn na
Łodziach, Wróta ma Jałowe któredy się prze-
chodziło.

11m^o w Knaście Grobla i Młyn pływali, przechód przez Groblą nie bardzo trudny.

12m^o w Tynnym Grobla wysoka i Młyn na Wodzie pływali, Wrota Jałowe duże do przechodu.

13t^o w Znosyzczach Grobla do przeprawy trudna, niżej zawaly wielkie, gdzie drzewo potrzeba przeciągać.

14t^o w Czudlowie Grobla i Młyn pływające; Wrota miała Jałowe do przeýścia.

15t^o w Sarnach Grobel 2. takichże iak w Czudlowie, ale niżej extra ordynaryinie trudny przechód przez prędkość, i krętość wody.

16t^o w Zukyszczu, Rzeka po między Wierzbami idzie, przeýście także przez krętość wody trudne.

17m^o w Stylku po wyżej bardzo Woda kręta, gdzie Młynów dwa, jeden zerwany i tamtędy się przechodziło z wielkiem niebezpieczństwem.

18m^o w Lublikowiczach Młyn i Grobla palami zahita przez rów przechodziło się. —

19m^o w Borozbiach zaczynają W. X. Litewskie, ztamtąd pół mile do Dąbrowicy, gdzie się łączy Horyn ze Sluczą. Wszędy lądy niskie mogą już iść i największe Stątki, gdzie Komora, na której zapłacić potrzeba *Zł: 157*. Tam już chodzą Szosale, Stątki.

20m^o w Wilinie Grobla i Młyn pływali, tam przechód wysmienity.

21m^o w Wysocku Młynów 2. i Grobla: Wrota Jałowe Wąskie, szło się przerwą ale bardzo ciężki przechód.

22do w Smorocku Młynów 2. gdzie palami przed Młynami Rzeka mocno zbita, i tam podobnież przerwą przechodziło się.

23do w Bachwicznych Młynów 2. Wrota Jałowe, Wązkie: przechód bardzo trudny.

24to w Rzeczycy toż Samo iak w Bachwiczach, szło się przerwą po wyżey Młynów.

25. w Mańkowiczach dla przechodu Groble przerywało się.

NB. Drzewa było Sztuk 30. różnego Gatunku, Sosnowego, i Dębowego.

Dalsza Kontyniacya tego tak pożytecznego opisania iesli Nam będzie nadesłana chętnie i iak nuyprędzey o nię Publiczności doniesiem.

— Dalsze opisanie Transportu Syławnego Sandomirskiego.

Nayznakomitsza Rzeka handlowa Wisła płynie wedle samego Miasta Sandomirza.

Miasto jest na lewéy stronie wisły.

Szpiczlerzów nad wiślą murowanych i drewnianych jest 10.

Port albo Stanowiska handlowych Statków jest w miéy(cu zwaném Wisielka, gdzie od szkody lodów statki schronienie mają.

V.

o Transporcie Lądowym.

— Dalsze opisanie Transportu Lądowego Sandomirskiego.

Miasto Sandomirz dosyć jest baczne na naprawę dróg, mając do tego wyznaczone

Bb 4

szar.

szarwarki Przedmieściów i Wsiów Mieyskich, przeto też Targi we Czwartek bywające ma-
ło się od Jarmarków różnią dla liczności fur i
ludu, i to też na Targi nęci Rólników, iż tu
mocniéy, niż w ianych Miałtach pilnują, aby
większą miarą nad Prawo przepisaną nie ku-
powano.

Zyczyłoby należało, aby Kray cały po-
zwolił na wyprostowanie dróg. Potrafiliby to
wykonać w prędkie uczący się Geometrii. O-
prócz pospieszu i wygody dla iadących, sami
Posiessorowie Dóbr zyskby znaczny ztąd mie-
li, bo kręte drogi, a nad to szerokie, więcéy
płacu czyli roli zajmują, niż proste. Wszak-
że gdyby każda wieś jednego dwudniowego
Zagrodnika uwolniła od Pańszczyzny z obo-
wiązkiem, aby te drogi proste w całości utrzy-
mywali, i brzegi drzewami iakiemi *np.* kasza-
nowemi, lipowemi, wierzbowemi, morwowe-
mi, lub gruszkami leśnemi wysadzili, byłyby
drogi trwalsze, a drzewa użyteczne oraz. Lub
zamiast Zagrodnika ubodzy z Bractwa Miło-
sierdzia. Mogliby ciż sami Poczte nosić od Wsi
do Wsi i Miałt dni wyznaczonych.

Trakt z Galicyi iest na Sandomirz.

Lubo dawniéy Przywilejami oznaczony
iest Trakt na Sandomirz dla handlujących, te-
raz iednak ten Trakt odwrócony iest na Opa-
tów, z Lublina zaś do Krakowa na Opatów
bardzy skrzywiony iest Trakt, i drogi gorsze,
niż gdyby był na Sandomirz.

Ponieważ Gallicya broni dowozu drów
z lasów Królewskich, znajdując Kraiowi nie-
mały zysk dowożąc teraz Drwa, lubo tych
mniéy, niż potrzeba, przystawiają, o Mosto-
wym

wym wspomniało się, gdzie o Fabrykach Krajowych.

— *Opisanie Traktów Lądowych Pińskich.*

Powiat Piński mający w szerz, i wzdłuż mil blisko po trzydzieści, dla swéy obszerności Prowincyą nazwać się mógłby, gdyby cała rozległość tego była użyteczna; przed dwudziestą kilką jednak laty był tak zapadłym, że nie tylko z przyległemi sobie Powiatami, dobrej Lądowej Komunikacyi nie miał, lecz nawet do Stolecznego swego Miasta, z niektórych miéysc latem dojeżdżać nie mógł. — Jeszcze i do tych czas wiele jest takich Wsi i Miasteczek, których Obywatele chyba śanną drogą, i to po tegich dobrze mrozach iedni do drugich przebierać się potrafią; przecież teraz we wszystkich Częściach tego powiatu znayduje się już wiele Grobel i Mostów, tudzież prostowanych i robionych Dróg, które tak własnym Obywatelom, iako też podróżnym i handlującym czynią pożytek i wygodę.

Do téy zaś sytuacy, w którę Powiat ten bydz zaczyna, najpierwszym był początkiem J.W.J.P. *Ogiński* Hetman W.W.X.Litt: który mając znaczną w tym Powiecie Posleßyą, a widząc, iak pożyteczny czynił skutek, sposób Gospodarowania w Woiewództwie Brzeskiém Litt: przez J.W.J.P. *Fleminga* Woiewodę Pomorskiego, z cudzych Kraiów wyprowadzony chciał także Dobrą swoje Pińskie ulepszyć, i użył do tego W. J. P. *Szerzego Leparskiego* Podkomorzego Upińskiego, który Gospodarstwem J.W. *Fleminga* Woiewody w przód dyrygując, miał już doskonałą praktykę, tak co
się

się tycze Rólnictwa iako też osuszania Błót, i dobywania Nowin.

Zgądając zaś mieć iak naysciśléyszą wolę swoięy w tęg mierze Exekucyą, tenże J.W. Hetman *Ogiński* Kommiss Dóbr swoich Pińskich W.J.P. *Matyszowi Butrymowiczowi* terażnięyszemu Podstaroscie i Miecznikowi Powiatu Pińskiego, który mając dokładną od wyżey wyrażonego Praktyka Informacyą, a z czytania różnych Autorów, i z właśney Osoby znalazłszy w sobie zdatność, sposobność też mając z rozległości Dóbr, i wielości Poddaństwa w Pińszczyźnie będącego, wszystkie Folwarki, które melioracyi potrzebowały, osuszył, w Grunta pomnożył, Krescencyą powiększył, Kommunikacyą wewnętrzną ułatwił, i do tego Stanu przyprowadził, że co przed tém też Dobra Pińskie 80. tysięcy *Zł: Pol:* nie czyniły, teraz trzech kroć sta tysięcy dochodzą.

w Czaście tedy takowego Gospodarowania, kiedy się formowały drogi od Folwarku do Folwarku, uważano razem, ażeby też Drogi, i za Trakt Publiczny służyć mogły, a tak zrobiła się bliższa z różnych miejsc Kommunikacya do Pińska, i zamiast *mil* kilkudziesięć, jest teraz tylko kilkanaście; tak up:

z Pińska do Slonima było dawniēy na Chomsk i Kosłów *mil* 30, teraz na Łachyszyn i Koziki, jest tylko *mil* 17.

I na tém Trakcie co naywięcéy przybliżyło i wygodną uczyniło droge, jest to ufundowanie Grobli przez Rzekę *Ijaszódę*, gdzie był dawniēy przewóz ćwierć mili długi, a zawsze niewygodny i niebezpieczny.

Ta.

Takową zaś Groblę zrobił ténże W. J. P. Podstarosta *Butrymowicz*, przez większą część własnym swoim kosztem, bo był na tén czas Dóbr Pojezpickich *Pohacie* nazwanych, (do których ta Grobla połową należy) Posiessorem.

Chociaż zaś wiele już robić zaczęto względem polepszenia błotnistey Powiatu Pińskiego Pozycyi, daleko jednak do tego stanu, w którymby ją postawić można; lecz do tego przyiść inaczej niepodobna, iak tylko, gdyby albo Rząd Kraiowy Kosztem Publicznym to rozpoczął, albo Obywatele sami złączonemi wsiżycy siłami to robili i utrzymywali, kilku zaś Obywateliów chociaż się na to haszardnie, to nayprzód że im to przychodzi bez pomocy Sąsiad, bardzo kosztownie, powtórę z okoliczności Granic, i pomieszanych Gruntów doznają wiele przeszkód.

Ze zaś ta Pozycya Pińska ulepszona być powinna, same iego położenie gwałtem oto zdzie się domagać. — Gdzież albowiem znaleźć można Kray tak zręczny do Gospodarstwa, do Handlu, do Manufaktur, iako tén? w którym wsiżyżkich Materyaliów pierwszey potrzeby iest dosyć, Lasu różnego, Drzewa do statków, Kommunikacya wodna na wsiżyżkie Części Świata. — Towarów do Handlu obfitość, jedném słowem można tén Kray zrobić nową Hollandyą, i z tą iestżce różnicą, że w tamréy Holandyi brakuie na wielu pierwszych Artykułach; nasza ma wsiżyżko w Domu: tamta od Oceanu, i Morza Bałtyckiego, bronić się musi, ta tylko Rzeki płaskie, i niebystro płynące zregulować, i Tamami od Wód czasem zalewających ubezpieczyć się powinna; a osu-

iza-

szając Błota swoje, każdy Obywatel może mieć z Kanatów i Rowów tę jeszcze wygodę, że iak wżysłko wodą Jemu przychodzić będzie pod sam Dóm, tak i Produkta swoje pod samymże własnym Szpichlerzem ładować mógłby. — Jakózkolwiek bądź można tén czasém powiedzieć że Miasto Pińsk z téy strony od Słonima i Brześcia, Groblami, częścią przez J.W. Hetmana, częścią przez różnych Obywatelów porobionemi, ma zupełną i dobrą do Litwy Komunikacyą, tak dalece, że:

z Pińska do Brześcia jest tylko mil	24.
Ditto do Grodna. — — — —	30.
Ditto do Słonima. — — — —	17.
Ditto do Wilna. — — — —	43.
Ditto do Nowogrodka. — — — —	26.
Ditto do Nieświża. — — — —	19.
Ditto do Mińska. — — — —	33.

ale że około Chotymicz, i Lubaszowa, nie są jeszcze Groble porobione, i mil zośm samemi brodami i wybojami iechać trzeba, dla tego w tę stronę zimą tylko, i w naysuchsze lato przejeżdżać dobrze można.

Do Warszawy jest mil. — — 48.
Co zaś z Pińska na Wołyń i Ukrainę dawniey żadney Komunikacyi Ładowey nie było, i na Brześć, na Włodawę obieżdżać musiano, co mil około 40. drogi przyczyniało. — Zkrocila się wprawdzie ta droga w tén czas, kiedy J.J.W.W. Czarneccy Kasztellanowie Bracławscy, około Lubieszowa, i Lubiazia Groble sypać kazawszy, Komunikacyą do Pińska otworzyli; wszelako i tamtey z Pińska na Wołyń; osobliwie zaś w Polesie Wołyńskie, i ku Ukrainie dwadzieścia kilka mil było daléy, iak na prosto wypada linia.

Te

Tę tedy niewygodę uważając W. J. P. Podskarosta Butrymowicz zrobił Projekt otwarcia Kommunikacyi Lądowej iak naybliższej z Pińska na Wołyń, a to sypiąc Groble, i dając Mosty przez wszystkie Rzeki i błota, które Pińsk od Wołynia dzielą; takowy tedy Projekt uformowałszy, i nawet Groble około Wiosek swoich dziedzicznych Łopatyna i Chlabów robić zacząwszy, pożyteczność tego Traktu przełożył J. W. J. P. Ogińskiemu Hetmanowi W. W. X. L. który z chwalebnej o dobro Kraju swojego Gorliwości, na kontynuacyę tego Traktu 20000. *Zł: Pol:* wyliczyć kazawszy, Drzewo i Faszyzny do téj roboty potrzebne z Puszczy swoich brać, tudzież Kopa-czów z Wiosek wybierać pozwolił: a tak Trakt wspomniany w przeciągu kilku lat był fundowany, i w wielu miejscach zupełnie już dokończony, tak dające, że Nayjaśniejszy Pan w Roku 1784tym z Pińska do Krystynowa mil. 3. robionemi temi Groblami iechać raczył.

Takowy Trakt do tych czas już zupełnie przyśzedłby do końca; lecz nie pamięta od wielu lat powódź w Roku przeszłym i terazniejszym zaszła, nie tylko, że kontynuować téj roboty niedozwoliła, ale co naygorzej, zrobione już Groble, a ieszcze nayniższych i naytrudniejszych miejscach tak zepsuła, że iechać niemi nie można, i znaczney reparacyi potrzebuia; wszelako Kommu-nikacya nie jest zupełnie przecięta; bo w tych miejscach, gdzie Groble do przejazdu są popsute, Baty duże W. J. P. Podskarosty Butrymowicza znajdują się, i podróżnych rówami około popłutych Grobel przewożą, tak, iak niedawne-

mi czasy przeprowowały J. O. X. J. Podkarbiego W. W. X. L. z Litwy na Ukrainę przeciwdziałającego z Ekwipazami i Dworem Jego.

Ten tedy Trakt, że przez najniższe błota i przez najgłębsze Rzeki przechodzi, dla tego robota jego niezmiernie była kosztowną; tak dalece, że według najściślejzego wyrachowania, pręt zrobioney Grobli kosztował do Zł. 12. a Most każdy do Zł. 80. Ze zaś w całej dyfancy według poniższego Opisanja znajduje się robionych, i do roboty jeszcze pozostałych Prętów 5821, a Mostów Nro 101. łatwo więc wyrachować można, co ten Trakt kosztował a ztąd i wniosek nietrudny jak wiele reparacya jego kosztować będzie.

Gotowa więc z tego wżyskiego Konkluzya, że dokończenie i ufundowanie tego Traktu, nie jest Dzieło iednego Oywatela, a Oywatela szlacheckiego tylko majątku. i jeszcze zrażonego teraz przez popucie Roboty zalewaniami wody.

Ze zaś Dzieło te tak dobrze już swanfowane, opuszczone bydz nie powinno, nie trzeba innéy konwikcy nadtę, iż ten Trakt przybliży Wołyń i Ukrainę do Litwy, dwudziestą kilka milami. — Gdyby zaś niektóre jeszcze Błota w Połesiu Wołyńskim, i Ukrainśkim, Groblami przesypane były, tedy Ukraina do téż Litwy naymniéy czterdziestą milami przybliżyłaby się.

Trakt ten z Pińska na Wołyń robić się zaczął w Roku 1778mym i w Roku 1784tym część jego tak dobrze była ufundowana, że Pojazdy, i Ekwipaże samego Najjaśniejszego Pana do Kryśnowa iechać wygodnie mogły;

i od tego momentu, którego Nawiadnięty Pan wkupił na tę Groblę raczył, W. J. P. Podskarosta Butrymowicz, na tę Pamiątkę otworzył był ją bez płatnie dla wszystkich na lat 4. którey to wolności używało Publicum od Dnia 8. 7bra 1784. Roku, aż do Wiosny następującej, w której powódź zbyteczna zalała, i wielu Mieyscach popsuła; wszelako wygoda została choć mnieysza, że Czólnami i Batami około zepsutej Grobli iechać można.

Wymiar zaś Grobel, Mostów, i całej dyśtancyi w Trakcie wyżej wyrażonym następująco takowy.

z Pińska do Wsi Horne.

Przewozu przez Rzeki Pinę i Strumień razem złączonego.	Prętów N ^o 76.	} Efficit Prę: N ^o 1588.
Grobli robioney od Ostrowka Orzel nazwanego.	Dto 778.	
Ostrowka samego.	Dto 20.	
Grobli od Ostrowka do Wsi Horne.	Dto 719.	
Mostów w téy dyśtancyi.	30.	

z Hornego do Wsi Serniczek.

Polém wysokim.	Dto 207.	} Efficit Prę: N ^o 527.
Grobli robioney.	Dto 320.	
Mostów.	3.	

z Serniczek do Wsi Chłabów.

Polém wysokim.	Prętów N ^o 578.	} Efficit Prę: 1234.
Grobłą robioną.	Dto - 656.	
Mostów w téy dyśtancyi	11.	

z Chłab-

z Chlabów do Łopatynia.

Groblą robioną. - - - Dto 58r.
Mostów. - - - 4.

z Łopatynia do Rzeki Styru.

Groblą robioną. - - Prętów 90.
Przewozu przez Rzeki
Styr i Prypeć razem } Efficit
złączonego. - - - Dto 20. } Pręt: 110.
Mostów. - - - 3.

Od Rzeki Styru do Wsi Łasicka:

Groblą robioną, - - - Dto 1106.
Mostów w téj dyfłancyi 24.

Od Łasicka do Wsi Zolkiń.

Polem wysokim. - - Dto 859. } Efficit
Groblami. - - - Dto 98. } Pręt: 957.
Mostów w téj dyfłancyi 3.

Od Wsi Zolkiń do Wsi Witczówki:

Groblami. - - - Dto 664. } Efficit
Polem wysokim i lasem Dto 1650. } Pręt: 2314.
Mostów w téj dyfłancyi 9.

Od Witczówki do Wsi Ozierska.

Groblami. - - - Dto 814. } Efficit
Polem wysokim i lasem. Dto 2974. } Pręt: 3788.
Mostów. - - - 14.

Od Ozierska do Wsi Złotego.

Polem wysokim i częścią
Groblami przez J.W. Hrabie
Platera Starostę Gieldziań-
skiego robionemi. - - - Dto 1486.

Osi

Od Złotego do Miasteczka Dąbrowicy.

Tegoż J.W.J.P. Hrabi Platara
(z kąd już można na Wołyń i
Ukrainę iechać lądem) Polem
wysokim i częścią Groblami
przez Tegoż robionemi. Prętów 2770.

Summa Mostów 101. a całej dłu
gości do Dąbrowicy. Prętów 1644r.

Redukując tedy takowe pręty na mile, i
na każdą licząc po prętów 1600., wypada z
Pińska do Dąbrowicy mil iedynastie nie zupeł-
na; jadąc zaś na Lubieszów i Ryśalówkę jak
dawniéj, do téjże Dąbrowicy było mil bli-
sko 30.

z Dąbrowicy iechać można Lądem na
Wołyń i na Ukrainę wszędzie; lecz ze ieszcze
znayduie się wiele błót w Polesiu Ukrainiskim,
dla tego wiele ieszcze nakładać trzeba, i przy-
bliżyć ieszcze możnaby z tego miéysca Ukra-
inę do Litwy mil kilkanaście.

Trakt z Pińska do Brześcia.

Do Janowa.	- - -	mil 6.	} Efficit 24.
Do Drohiczynka.	- - -	Ditto 4.	
Do Antopola.	- - -	Ditto 3.	
Do Horodca.	- - -	Ditto 1.	
Do Kobrynia.	- - -	Ditto 3.	
Do Białkowa.	- - -	Ditto 4.	
Do Brześcia.	- - -	Ditto 3.	

z Pińska do Warszawy.

Do Kobrynia iako wyżej	Dto 17.	}
Do Olizarowego Stawu.	Dto 3.	
Do Trościenicy.	- - Dto 3.	

Ce

Do

Do Wysockiego.	- -	Mil	2.	} Efficit 48.
Do Siemiatycz.	- -	Dto	5.	
Do Sokołowa.	- -	Dto	4.	
Do Węgrowa.	- -	Dto	2.	
Do Warszawy.	- -	Dto	12.	

z *Pińska do Grodna.*

Do Łahyszyna.	- -	Dto	3.	} Efficit 30.
Do Świętęj woli.	- -	Dto	4.	
Do Kozik.	- - -	Dto	1.	
Do Jahlewicz.	- -	Dto	2.	
Do Kofsowa.	- - -	Dto	2.	
Do Rożanęj.	- -	Dto	3.	
Do Podoroška.	- -	Dto	3.	
Do Izabelina.	- - -	Dto	2.	
Do Wołkowyska.	- -	Dto	1.	
Do Resi.	- - -	Dto	1.	
Do Wołpy.	- - -	Dto	1.	
Do Lunneęj.	- - -	Dto	1.	
Do Swiśtoczy.	- -	Dto	3.	
Do Grodna.	- - -	Dto	3.	

z *Pińska do Stonima.*

Do Jahlewicz iako wyżęj.	Dto	10.	} Efficit 17.
Do Borek.	- - -	Dto	2.
Do Stonima.	- - -	Dto	5.

z *Pińska do Wilna.*

Do Stonima iako wyżęj.	Dto	17.	} Efficit 41.
Do Lidy.	- - -	Dto	12.
Do Wilna.	- - -	Dto	12.

z *Pińska do Nowogródka.*

Do Stonima iako wyżęj.	Dto	17.	} Efficit 26.
Do Jsaewicz.	- - -	Dto	2.
Do Dwórcza.	- - -	Dto	3.
Do Nowogródka.	- -	Dto	4.

z *Piń.*

z Pińska do Nieświeża.

Do Łahyszyna. - - -	Mil	3.	} Efficit 19.
Do Bobryka. - - -	Dto	3.	
Do Chotyńcz, gdzie Groble potrzebne. - - -	Dto	3.	
Do Lubaszowa, gdzie także Groble potrzebne. Dto		3.	
Do Sieniutki gdzie Groble potrzebne. - - -	Dto	3.	
Do Klecka. - - -	Dto	2.	} Efficit 33.
Do Nieświeża. - - -	Dto	2.	

z Pińska do Mińska.

Do Nieświeża iako wyżej	Dto	19.	} Efficit 33.
Do Swierżnia. - - -	Dto	4.	
Do Kowdenowa. - - -	Dto	5.	
Do Mińska. - - -	Dto	5.	

*Takowe opisanie Dróg Pińskich jest nadeślane
zaapewniejszemy Wiadomości, bo z tego samego
miejsca gdzie to wszystko było robiono.*

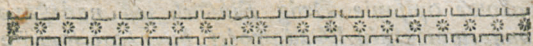
*O! gdyby to ze wszystkich Miejsc całego
Kraju podobne opisanie Traktów było nadawane
do tego Publicznego Pisma! wyrazić niepodobna
co za pożytki dla Handlu Krajowego zspłynęłyby.*

*— Zapytanie Powszechności względem uspra-
wiedliwienia tak wielkiego Dzieła
około Dróg Pińskich.*

*A*utor Dziennika Handlowego odebrawszy
takowe Opisanie, nie mogąc się wstrzymać
od radości, widząc tak wielkie w Ojczyźnie
Dzieła, chciał co napisać na wieczną Pamięć
takowey Pracy, lecz gdy widział, iż niewyró-
wna wielkości Dzieła tego swoją Pochwałą,

umyslił piérwéy do Powszechności uczynić takowe Zapytanie.

Dzielo takie iakie iest te Dróg Pińskich, iakiéy wyciąga Nadgrody i Pomocy od Kraju? Trzeba ażeby Powszechność Krajowa za-
stanowiwszy się raczyła usprawiedliwić, i te usprawiedliwienie przez Pismo Publiczne ni-
nieysze, ażeby wszystkim komunikowała. —
Każdy więc z myślących co na usprawiedliwie-
nie Dziela tego tak wielkiego, niech raczy prze-
stać takowe swoje Myśli do *Dziennika Han-
dlowego*, a ztamtąd dopiero będzie czerpała Po-
wszechność do osądzenia wartości. — a W dlu-
mie tych Myśli, i Uwag Patryotycznych na
Usprawiedliwienie Dziela tego, odważy się i
Autor *Dziennika Handlowego* swoje przylą-
czyć Uwagi.

VI.

o Jarmarkach.

— *Dalsze opisanie Jarmarków Sandomirskich.*

Jarmarki, Kontrakty, i wszelkie w Miastach
Ziazdy są to niby Kompanie Handlowe. Te
im częstszé bywają, tém bardziéy powiększają
Cyrkulacyą Pieniędzy. Jedne np. Sto Złotych
w Handlu Jarmarcznym, gdy przez kilka rąk
przeýdą, oprócz wygody, przyniosą Procent
do kilkudziesiat złł: na Rok.

Rzeczą zatém iest potrzebną, aby w Mia-
stach Polskich częste ustanowić jarmarki, od-
daliwszy prywatne na wstřet czyniące korzy-
ści.

San-

Sandomirz podług Przywilejów miast-
nych ma sobie pozwolonych 9. Jarmarków na
Rok, każdy trwać mogący przez dni 14. ciąg-
łych, i te są:

- 1w/2y. Na S. Agnieszkę.
- 2gi. Na S. Pryszkę.
- 3ci. Na S. Kazimierz.
- 4ty. Na S. Wóyciech.
- 5ty. Na S. Stanisław Biskup.
- 6ty. Na SS. Piotra i Pawła Apost.
- 7my. Na Wniebowstąpienia Pańskiego.
- 8my. Na Wniebowzięcie N. M. P.
- 9ty. Na S. Kanty.

10ty. Prócz tych, bywa tu Jarmark na
Narodzenie N. M. Panny, lubo na Niego Przy-
wilej, iako i na S. Jan utraciło Miasto w ogniu.

Kupcy na Jarmarki z Towarami przy-
byszą najwięcej Opatowa, Ostrowca, Lip-
ska i innych.

Kupcy w czasie Jarmarków mają wszel-
ką wolność, owszem Miasto przydaie onym
Strożów gratis tak w dzień iako i w nocy, aby
w niczym uszkodzenia nie mieli.

Same tylko Stancje nymają sobie Ku-
pcy bardzo tanio, w których składają i przeda-
ją Towary swoje.

Z tych Jarmarków dwa są najludniejszye,
to jest: 7my i 10ty.

O Kontraktach już jest wyrażono w Mie-
ście Maju.

— o Jarmarkach Kamieńca Podolskiego w
Wrześniu przypadających.

Jarmark pierwszy za nowém dawnym Przy-
wilejów przez Najjaśniejszego Pana Ipa-

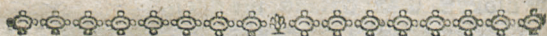
skawie nam Panniącego Potwierdzeniem na Święto S. Jana Chrzciciela Ruskiego w samym Kamieniencu, z Pomocą znaczną J. W. Komentanta Między tego zaczęty Tygodniowy, miał Pospolstwa zwykłe Odpustowego pierwszego Dnia liczne Zgromadzenie, gdzie i z Towarami Kupcy osobliwie Żydzi przybyli, i niektórzy przez tygodniowe Pojarmarcze *ad Diem* 19. *Præsentis* zabawiwszy wyiechali; lecz Zagranicznych, i kupujących mało jeszcze znajdowało się.

Drugi Jarmark *pro die* 8va 7^{bris} Czteroniedzielnny obwołany, może powiększyć przybywających z Towarami, byleby komu było, ile w tym zakęcie, kupować.

— Co do Kontraktów.

Nayskuteczniwsze by było temu Miastu zapomożenie, gdyby dwóm lub trzem Województwom Kontrakty w nim naznaczono.

Dalszych Miast Uwiadomienie o Jarmarkach oczekując, przystępujem teraz do Opisania Miast.

VII.

O OPISANIU MIAST.

— Dalszy ciąg Opisania, czyli Numerowania Warszawy. —

Ulica Krochmalna. Pierwsza Strona zaczyna się od Nru 986. do Nru 998.

986. Dworek z wiazd: Jana Bużyńskiego.

987. Dworek Antoniego Groléwskiego.

988.

988. Dworek z wiazd: Szl: Eberta.
 989. Dworek z wiaz: Marcina Cieślckiego.
 990. Dwor: z wiazd: Stanisław: Przygodzkiego.
 991. Dworek Drozda.
 992. Dworek z Browarem IP. Linka.
 993. Dworek Szl: Doroty Kienikowéy.
 994. Dworek Antoniego Wilczkowskiego.
 995. Dworek z wiazd: Sławet. Gere.
 996. Dworek Bermiana.
 997. Dworek Michała Karyera.
 998. Dworek Jana Saxa.

*Druga Strona Ulicy Krochmalnéy zaczyna się
 od Nru 999. do Nru 1016.*

999. Parkan z wiazd: do Dworku Ur: Floryana Łuby.
 1000. Parkan z wiazd: do Ogród: Ur: Prosiński.
 1001. Dworek drewn: Ur: Grzeg: Prąckiego.
 1002. Dworek drewn: i Browarek Jana Hermana Piwowara.
 1003. Dworek drewn: z dwoma wiazdami i Browar Ur: Marcina Grabowskiego.
 1004. Dworek drew: z wiaz: Ur: Niwińskiego.
 1005. Dworek drewn: W. Mieczynskiego Chorążego Mszczonów.
 1006. Dworek z wiazd: Ur: Gufzkowskiego.
 1007. Dworek Ur: Jana Popławskiego.
 1008. Dworek Ur: Gołaszewskiego.
 1009. Dwor: z wiazd: Grzeg: Kozińkiewicza.
 1010. Dworek drew: Ur. Jamcielskiego.
 1011. Dworek Murow: Dziedziców Wielopola.
 1012. Dworek Anton: Wilczkowskiego Ogród:
 1013. Dwor: z wiaz: Ur: Kempistego Kommiss:
 1014. Dworek z wiazd: Ur: Gołaszewskiego.

Nr^o

1015. Dworek z wiazd: Smiszkiéwicz.

1016. Dworek z wiazd: Oliera Kupca Warz.

Ulica Grzybowa zacz: się od Nru 1017. do 1036.

1017. Dworek z wiaz: J.W. Czapskiego Genera

1018. Dworek J.P. Pruchnickiego.

1019. Dworek z wiazd: Jozefa Majewskiego.

1020. Dworek Pawła Borkówskiego.

1021. Dworek Jakuba Kulakówskiego.

1022. Dworek Ur: Gołsizéwskiego.

1023. Dworek Franciszka Raytera.

1024. Dworek Władysław Prackiego.

1025. Dworek Anny Kuleszyny.

1026. Dworek Ur: Ignacego Brzozówskiego.

1027. Dworek Jamiótkówskiego.

1028. Dworek Ur: Franciszka Zaręby.

1029. Dworek Bienieckiéy Wdowy.

1030. Browar Daniela Karyera.

1031. Browar W. Przadzińskiéy Pułkownik:

1032. Kamien: z wiaz: i Brow: Ur: Wasiléwsk:

1033. Ogród Marcina Cieśnickiego.

1034. Dworek i Ogród Jozefa Solkońskiego.

1035. Dworek z Parkan: od Ogródu Jozefa Rybińskiego.

1036. Dworek Jana Kaczanówskiego.

*Druga Strona Ulicy Grzybowéy zaczyna się
od Nru 1037. do Nru 1061.*

1037. Dworek Wóyciecha Siwińskiego.

1038. Dworek Tomasza Zdankewicza.

1039. Dworek Mateusza Niegardowskiego.

1040. Dworek z wiaz: Ur: Anton: Kościńskiego.

1041. Dworek z Browar: Korczana Piwowara.

1042.

Nr 2

1042. Dwor: z wiaz: Ur: Wawr: Krajewskiego.
1043. Dworek z wiaz: Ur: Szym: Niwińskiego.
1044. Dworek z wiaz: Jana Waśliewskiego.
1045. Dworek z wiazd: i Browar Ur: Stefana Niwińskiego.
1046. Dworek z Browarem Ur: Snarskiego.
1047. Dworek Murow: z Browar: Bogumilego Grampi.
1048. Browar Grodkowy Wdowy.
1049. Dworek Ur: Leona Milawskiego.
1050. Dworek Leneckiego Będnarza.
1051. Dworek Murow: i wiazd: Butla.
1052. Dworek Jozefa Pafzkowskiego.
1053. Dworek Ur: Dąbrowskiego.
1054. Dworek Jana Szepki.
1055. Trzy Dworki z Parkanem Ur: Antoniego Dziewanowskiego.
1056. Dworek z Park: Marcina Fialkowskiego.
1057. Dworek Ur: Jozefa Odrzywolskiego.
1058. Dworek Maryanny Konopczyny.
1059. Trzy Dworki Ur: Ignac: Bzowski.
1060. Dworek Jana Bruckiego.
1061. Dworek Jozefa Cymana.

Ulica Królów: zaczyna się od Nru 1062 do 1076.

1062. Dworek z wiaz: Ur: Marcina Radziszew-
1063. Dworek Melchina. (skiego.
- 1064.. * Pałacyk J.W. Byszewskiego Generała.
1065. * Pałac z dwoma wiazd: J. W. Dębów-
skiego Kasztel: Czechoc:
- 1066: * Pałac z Officyn: i dwoma wiazd: J.W.
Bielińskiego Pifarza W. K.
1067. Kamienica Czernika Maystra Brukarsk.

1063.

Nr^o

1068. Kamienica z wiazdem Cypsa.
 1069. † Wiazd do Kościoła Ewangelików.
 1070. Kamienica Pymera Kamienniarza.
 1071. Oficyny z wiazd: do Kościoła Ewangel:
 należące.
 1072. Kamienica z wiazd: Rage.
 1073. Oficyny Drwn: z wiaz: Szultza Ban-
 kiera Warfz:
 1074. Kamienica z wiaz: Hasfort Siodlarza.
 1075. Kamienica z wiazdem Eberta.
 1076. Dworek z wiazdem XX. Trynitarzów.
Druga Stronę Ulicy Królewskiej zaczyna się
od Nru 1077 do Nru 1078.
 1077. Wiazd do Dworku Paciemburg zwane-
 Najasno: Elektora Sask:
 1078. Dworek z wiaz: W. Dobrosławskiego
 Low: Lwowfk.

Ulica Twarda zaczyna się od Nru 1079. do 1091.

1079. Dworek z wiaz: J.O. X.I. Jabłonowskiej
 Wojewodz: Braclaw:
 1080. Dworek z wiaz: Plata.
 1081. Kamienica z wiaz: Szytza Architekta.
 1082. Dworek Franciszka Szuberta.
 1083. Dworek W. Puławskiej Star: Warec.
 1084. Oficyny Murowane i DREW: z trzema
 wiaz: J. W. Gutszkowskiego Staroś: Komp.
 1085. Dworek z wiaz: Franciszka Kopasza.
 1086. Parkan z wiaz: Dwor: Gotliba Szuberta.
 1087. Dworek i tyl Figarni Szl: Rautensztrau-
 1088. Ogród Metkie Cukiernika. (chowcy.
 1089. Dworek Bekiertowy Wdowy.
 1090. Karczma wiaz: i Dworek Jana Hinthza.

1091.

Nr^o

1091. Karz: i Dworek Mar: Jabłońskiego.

*Druga Strona Ulicy Twardéy zaczyna się
od Nru 1092. do Nru 1105.*1092. Dworek z wiaz: W. Kiebowkiego Cze-
śnika Łukow:

1093. Dworek Maryanny Szredniekiéy.

1094. Dworek z Szopą Bauma.

1095. Dworek i Ogród J. W. Choloniéwskiego
Starość: Kołom.

1096. Dworek z wiazdem Ur: Piotrówskiego,

1097. Dworek z wiazd: W. Jakuba Pręys Gro-
tówskiego Pułkow: W. Kor.

1098. Parkan z wiaz: Ur: Anton: Gostomskiego.

1099. Dworek z wiaz: Szl: Millera.

1100. Plac częścią zamurowany Ur: Piotra
Delażkiewicza.

1101. Dwor: z wiaz: Ur: Joz: Dobrowolskiego.

1102. Dworek z wiaz: Anton: Grzybówskiego.

1103. Dworek Tremo.

1104. Kamien: Wacława Czackiego Piwowara.

1105. Dworek narożny Jana Zatorskiego.

Ulica Ciepła zaczyna się od Nru 1106. do 1108.

1106. Dworek Jozefa Olszakiewicza.

1107. Dworek Rafała Artanowicza.

1108. Browar z wiaz: Drozda.

Ulica Waliczów zacz: się od Nru 1109. do 1116.

1109. Browar Murow: i Dworek z wiaz: Jana

1110. Dworek Szperlinga. (Martynga.

1111. Dworek i Browar z wiaz: Jana Hermana.

1112. Dworek z wiazd: Barbary Szmitowéy,

1113.

1113. Dworek z wiazd: Szepki.

1114. Dworek z wiazd: W. Rocha Lasockiego
Szambel: J. K. M.

1115. Dwor: z wiaz: Ur: Piotra Borkówskiego.

1116. Dworek i Browar Jana Raubacha.

Następuje Ulica Ceglana, o czém poźniéj.

— *Dalszy ciąg Opisania Miasta Sandomirza.*

Opis Miasta Sandomirza w *Dzienniku Handlowym* na Miesiąc May zamykał w sobie dwie tylko rzeczy, to jest:

1. *Położenie* tego Miasta Geograficzne i Topograficzne z wyrażonym rokiem, kiedy toż Miasto było powtórnie na innem miéyscu fundowane.

2. *Inwentarz*, co się w Mieście znajduje. Ze iednak ten Opis był tylko w ogulności uczyniony, ledwie słabe wyobrażenie Jego Zdatości i sposobności do Handlu czyniący, przeto osądziłismy rzeczą bydz potrzebą dla dobra Powiżecznego wspomnieć, tu niektóre tego Miasta szczególności, przyłączając do nich niektóre pożyteczne Uwagi.

Nim więc wzorem dobrze rządnych Miast przyślapię do opisanis Numerowanych Miejszkań, wyliczymy tu niektóre *Prerogatywy* i *Przywileie* Miasta tego.

1. Miasto Sandomirz było z innemi Głównemi Miastami *zaszczytem* Królestwa Polskiego, iako zaświadcza *Konstytucya* 1710. fol: 75. tit: Miasta; lubo go bydz *Głównem Miastem* nierównie dawniéj deklarowały *Konstytucye*, iako to: *Konst:* 1587. fol: 425. Iż też złość &c.

i dawniejsza *Konst: 1562. fol 14. o statucie Króla Kazimierza*, i innych wiele. Słowem Prerogatywy Mjaśt Głównych wyrażone w Prawach Polskich są te. — Traktatów podpisywanie — Mieysce Sądów Kapturowych — Zamki Głowne — Starostwa Sądowe — Uwolnienie od Stacyi Żołnierskich — Podatek Krajowy większy — Przysięga Królom wierności — Obranie Królów *Voto, Suffragio, & Calculo.*

Miaśto Sandomirz te wszystkie Prerogatywy ma w sobie pozwolone i zabezpieczone wielą Przywilejami, i Konstytucyami, które się tu dla krótkości opuszczają.

Jest oraz Stołecznem Miaśtem Województwa Sandomirskiego, od którego niegdyś Księstwo udzielne, a teraz Województwo ma Nazwisko swoje.

Było i Fortecą, iako o nięć wspomina *Konst: 1677. fol: 42. tit: Przeniesienie O.O. Reformatów z Przedmieścia do Miaśta Sandomirza.*

Uwaga. Przez pół tyśiąca lat, które w tych czasach kończy bytność swoięć to Miaśto, tak wiele Kłesk i upadków niszczących toż Miaśto doznało: od Morowego Powietrza, częstych Pożarów ogniowych, Nieprzwiązicielskich Wóysk, a czasem od Krajowych Niepokojów i Przemocy, iż się ślusnie litować należy nad Upadkiem Miaśta tego, i dopomoz mu do powstania prędkiego.

Wszakże gdyby sporządzone przyzwolienie i wzmocnione było, mieliby w nim Obywatele Województwa schronienie i bezpieczeństwo
Osób

Osób i Majątków swoich w czasie Niepokojów.

Aby zaś zakwitł prędko i Pomyślnie Handel Polski i Manufaktury, zdaie się do tego być przygodny ten sposób. — Aby Główne Miasta z każdéy Prowincyi, po uczynionych w przód Obradach swoich, mieli wolność wysyłania swoich Delegatów na Séymy, którzy by Stanom Rzeczy-Pospolitéy w Materyach tylko Handlu, Manufaktur i dobrego Urządzenia Miast, Żądania i Remonstracye swoje podawać mogli, i staraniełożyć do uszczęśliwienia Kraju w tych 3. wyrażonych Punktach.

Nie byłoby od rzeczy w tychże Stólczych ustanowić na zawżse Sądy Ziemskie i Gródzkie, oraz Séymiki.

2. Miasto wyięte jest od wszelkiéy obcécy Jurysdykcyi Sądowéy, iakoto: Gródzkiéy, Ziemskiéy, Trybunałskiéy i innych, mając sobie od Sądów Miéyskich wyznaczoną Appellacyą *immediatę* od Sądów Zadowornych Królewskich, i za Pozwem tylko Królewskim podług Przywilejów i Dekretów Roku 1286. — 1336. — 1451. — 1555. — 1594. — 1606. — 1668. — 1680. — 1751. — 1774. — i Konst: 1611. fol: 27. tit. *Miast Koronnych extra Forum Evocatio*: Konst: 1764. fol: 80. tit: *Ubezpieczenie Miast*. Konst: 1768. fol: 274. tit: *Warunek Miast naszych*.

Od czasów Fundacyi Miasta Sąd był dwójsty, ieden *pospolity* Tygodniowy, drugi *Sąd Wielki* Prowincjonalny, na którym obey Wóytowie z Sandomirskim zasiadali. Teraz zaś podług Ordynacyi Roku 1680. jest Sąd Wóytowski, i Radziecki. Sądzą się i rządzą Prawem Magdeburckim.

Uwa-

Uwaga. Lubo nie dawno życzoło temu Miastu i radzono, aby toż Miasto przyjęło Sąd między Mięyskim i Affelsorskim *Pośredniczy* Starościński, atoli Miasto dla wiadomych sobie przyczyn, raczén się determinowało szanować wyżej wyrażone Monarchow i Stanów Rzeczy-Pospolitéy w téy mierze Ustawienia, i onych się trzymać.

Owšem oświadczaia się, iż gotowi z wielką wdzięcznością przyjąć końcem uszczęśliwienia Kraju Náywyższe Rozporządzenie, względem ustanowienia po Stołecznych Miastach Szkoły albo Palestry do Prawa Mięyskiego, gdyby każde Miasto i Miasteczko, na wzór ustanowienia o Szkole Lekarskiej, choć na lat 2. przystało do uczenia się Mięyskiego Prawa, miałyby wkrótce Kray Sądowych Urzędników doskonalszych, a tém samém Pacyenci i sprawiedliwość należytą.

3. Wspomnianą Ordynacyą Roku 1680. ustanowione są 3. Stany albo Porząki Mięszczan, to jest Magistrat albo Rada, Ławnicy, i Gmin, — Urzędnicy zaś są — Prezydent, Wóyt, Vice-Prezydent, Syndyk, Podwóyci, Starszy Mąż, Pisarze, Instygator, Ekonomowie, i Exaktorowie — A do usług Pacholcy. — Radców naznaczona liczba 12. — Ławników także 12 — Gminnych 20. — Elekcyja na S. Jan samemu Miastu ostrzeżona. — Obrady Publiczne około Dobra Miasta raz w tydzień naznaczone.

Uwaga. Ze po śmierci niektórych, jeszcze nie jest podług Ordynacyi dopełniona liczba 12. Radców, zostawniąc przez to nawet Przyehodniom zdatnym sposób otwart

do Promocyi, toż samo i do Ławnictwa; spodziewać się atoli należy, iż nie mając względu na innych Miast Ordynacye, mnieyszą liczbę Raczów i Ławników stanowiące, podług sobie przepisany dopełniona będzie Tychże liczba. — Wyznać jednak należy, iż Sprawującym Urzędy Miasta, i zapobiegającym o Dobro Powszeczne z opóźnieniem i uszczerbkiem własnego, należy z Prowentów powszechnych przyzwoitą naznaczyć Penlę.

4. Rachunki z Prowentów Miejskich Ekonomowie czynić powinni przed wyznaczonymi z trzech Stanów albo Porządków Miasta, a nie przed kim innym, iako przepisują 3. Monarchiczne Dekreta Roku 1566. - 1680. - 1780. i Konst: 1764 fol: 84. Te też Miasta. — Jakkż spodziewać się należy o ich rzetelności, o czym corocznie rapportują Departamentowi Policyi. — Wszakże mając wzgląd na wielkie potrzeby tego Miasta, życzyć by mu należało większych Dochodów, i niezbywa na Projektach zdalnych do tego Zamiaru.

5. Propinacya wszelkich Trunków samym tylko Mieszczanom pozwolona z Ekluzyą innych, podług Przywilejów 1286. - 1559. Dekretów 1578. - 1778. — Konst: 1659. fol: 620. Konst: 1764. fol: 82.

Uwaga. Dla tych, których nie stać na prowadzenie kosztownego Handlu, naypospolitszym jest, i naymniey kosztownym Handel Trunkami Kraiowemi, przeto odiać tén sposób, lub zastanawiać w Miastach, jest to odiać mniey mającym nayszyrczniejszy do życia sposób. Zaden prawie nie bywa duzo, kto wprzód nie był mniey mającym. — Ztąd wypada, iż należałoby

łoby w tęg mierze wszelkie uprzątnąć zawady.

6. Skład wszelkich Towarów w tęg Mieście ustanowiony Przywilejem Erekcyiym Ro-ku 1286, a potwierdzony *Konst: 1647. fol: 13. tit: Skład Miasta Sandomirza, i Konst: 1710. fol: 75. tit: Miasta.*

Uwaga. Składy Towarów zwłaszcza Krajowych, nie bez wielkiego pożytku powinny by być ustanowione w Polsce. — Odbieramy dziś z wielką wdzięcznością wiadomość o naszym Kraiu od Gorliwego Patryoty Autora *Dziennika Handlowego.* — Wszyscy Czytelnicy Zamiar i Pracę Jego uwielbiają. Już teraz więcéy znamy dobrze myślących Patryotów, którzy po wielu miéyscach zaczęli być Stwórcami niby przyszłych pomyślnych lotów Oyczyzny swoiég.

Szukał dotąd Kupiec różnych za Granicą Towarów, i Miliony Pieniędzy za nie Ob-cym wydawał Krajom, które teraz po części już się zostawać będą w naszym Kr ju.

Gdyby przy tym ustanowiono Składy Manufaktur Krajowych po Stołecznych Miastach, lub przy uyiściu Rzek spławnych, Ku iec nie szukałby onych po zakątach odległych, ale zajeżdżałby do Składów, i tam albo przez zamianę po części dowoziłby potrzebnych z innych Składów podług Kommissów i Korrespondencyi, albo zupełnie Pieniędzmi zaspokajał. — Spodziewać się należy, iż to w krótkce do skutku przyidzie.

7. Dla Zvdów Sandomirskich Opisany jest w Dekrecie Assessorskim cały sposób Ich życia i Stanu, pod Rokiem 1774.

— *Opisanie Stanu Miasta J.K.M. Zytomirza z pięknemi i pożytecznemi do polepszenia onego Uwagami i Doniesieniami.*

Miasto Zytomirz w Wojewodztwie Kijowskiem, a Powiecie Zytomierskim leżące, Stołeczne tegoż Wojewodztwa, między dwoma Granicami Moskiewską i Turecką, od Granicy Moskiewskiej mil 12., od Tureckiej mil 22. nad Rzeką Teterów zwaną, która wpada na Dniepr wyżej Kijowa mil 7.

Targi w Mieście tutéyszym, byłyby wielkie i częste, gdyby Przewoz na Rzecę Teterów o pół mili niżej Miasta w Dzierżawie Starostwa tutéyszego mógł być zniesiony, a na tym miejscu Most mógłby być nietylko większym kosztem wystawiony; bo pod Miastem między Górą wielką i tą Rzeką płynie, gdzie ani Mostu, ani Grobli utrzymać niemożna, a przez tamten Przewoz z całej Ukrainy, tylko do Miasta ze wszelkimi Zbożami przejeżdżają.

Górnictwo o pomnożenie Handlu dla Dobra Publicznego *Dziennik Handlowy* w swym Dziale przełożyć przed Stanami Rzeczypospolitej na Sejmie, dla powstania Miast upadłych, nieomieszka.

Miasto te prócz Jurydyk do 418. Osobności ma w sobie; i prócz Klasztorów i Kościołów.

Miasto te dopiero w Roku 1785. Dnia 30. Miesiąca Lipca przy Łaskawym Panowaniu Najjaśniejszego P. dziś szczęśliwie Panującego, za kooperacyą J.W. Józefa Gabryela Stępkowskiego Wojewody, Generała Ziem Kijowskich, Generała Leutnanta, Wójsk Koron: o całość Práv

Práv i Běspieczelístwo Publiczne nayszczególniěj trokliwego, do wolności Práv i Prerogatyw przywroczone zostało.

Te Miasto ma wielką sposobność mrowania się, bo wiele i dobrego kamienia ma obfitość, Wapna Marglowego i bardzo do muru sposobnego jest dotyc w Gruntach Miasta tućszego.

Kupców i Rzemieślników ieszcze w tém Mieście jest mało po części sprowadzają się.

Handel Sukienny *J. P. Tepsera* z Wielunia z Kordonu Pruskiego tu się znayduje.

Dostanie tu różnych Win Francuskich z Królówca sprowadzonych, i Węgierskich.

Sprowadzilo się tu niedawno kilku Garbarzów i Białoskorników, którzy dla małej liczby, Cechu nie mają, lecz do Ślōfarskiego są przyięci.

Do tego Miasta są potrzebne Towary, nayszczególniěj Korzenie, Sklepy żelżne, i różne Materye, na których odbył mogli y bydź wielki; ponieważ Ludność Miasta tego jest wielka. — Sądy tak Ziemskie iako i Grodzkie ustawicznie prawie sąają się: gdyż dwa Gródy i dwa Ziewstwa, to jest Gród i Ziemstwo Kijówkie, Gród i Ziemstwo Zytomirskie. — Konystorz Łaciński, Sądy częste składają, Séymiki całego Województwa odprawują się w tém Mieście.

Naywięcój temu Miastu zbywa, że nie ma Kapitalistów; bez których Handel prowadzony bydź nie może.

w Okolicy tego Miasta, osobliwie od Ukrainy i Wołynia, są takie ziemie, z których fobią Saletry i naywięcój wywożone bywają w Kordon Cesarzski. Dd 2 Przy-

Przyczynić się należy do Donościeliów Powiatu Łatyczewskiego w Dzienniku w Kwietniu na Kar: 150. wyrażonych; że przyczyny Gorzałki wyprowadzania przez Żydów za Granicę, drogosc znaczna w życie powiek za się; ile że i Urodzaje nie najlepsze się pokazują. — Całe Poleśie Kijowskie ani w Ołimnach ani w Jarzynach dla ułtawicznych Delczów, podobno tego lata Urodzajów mieć nie będzie; a zatem cenzolacya w tak obłzerny Ziemi stanie się.

Mysłą iest Miasta tego donieść *Dziennikowi Handlowemu*, co może od Patriotychnych tego Uwag odrzucone niezostanie:

Jeżeli by to bydz nie mogło, ażeby Miasta większe, które mają Towarów Zgranicznych aż nadto, których i zprzedać przez czas długi nie mogą, a mnieysze ile w odległych Stronach, i dopiero wzrastające, mogły mieć te Towary udzielone, bez szkody Właścicieli onych, tym sposobem:

Miasta tuteyszego Kraju szczególniay Żyto miérz mógłby dać w zamianę tamtych Towarów, tuteysze Produkta, i koto: Łoie, Wołki, Anyże, Petazie, Skóry, Sietry, Szmelcuchy, Bydło, Konie &c.; a dla latwiéyszey w tym zamiany, iedne Miasto w każdym Województwie, gdyby mogło mieć cztery, lub więcéy Kontraktów, a inne Miasta Delegowanych Kommissarzów mających moc od swoich Miasł do zakontraktowania różnych Towarów, nayszczególniay Ich Miasłu potrzebnych. — Tym sposobem, każdy starałby się mieć takowe Towary, iakie Kray mieć może w Zapasie, i ten sposób byłby w pomoc dźwigaiącym się Miastom,

stom, a tamtym do powiększenia ich Majątków bardzo słoſowny. — Łatwo to *Dziennik Handlowy* do skutku przyprowadzić może, przez uwiadomienie uſtępnym ſwym Piſmem.

Najjaśnieſzy ſzczęſliwie nam Panujący *Król M. dy.* Dobry, ſpóyrzał na Rozwaliny Małt z uynowianych, nieſzczęſciem od czasów naydawnieyſzych okrytych, teraz podaje ſwoją litoſliwą Rękę, zgola chce uſzczęſliwić zgruchotane od Wieków prawie Maſzyny; w Jęgo ieſt moſzy naprawić te Wiekami zepſute Budowle: ſtanie ſię ztąd Krolowi Panu Miłoſciwemu radość, Ojczyźnie uſyteczna przyſługa, ſobie zaś *Dziennik Handlowy* za wynalazek tego Dzieła ſwego, zoſtawi w Potomnoſci Wieniec Ślawy i wieczyſtą uczyni pamiątkę.

Te zawsze na Czele będą ryſować Napisy = Przez kilka Wieków leżeliſmy w Upadku bez nadziei Powſtania. *Najjaśnieſzy STANISŁAW AUGUST* podnioſł nas z Popiołu. Jemu więc Szczęſcie naſze winniſmy. =

Te donieſzenie z Zytomicza Dnia 6. Czerwca 1786. Roku datowane podpisujemy, i Pieczęcią Magiſtracką Zytomiérſką ſtwierdzamy.

Jan Lewandowski Prezydent Miasta Zytom:
Ignacy Płociński Vice-Prezydent Miasta Zyt:
Floryan Nowicki Rayca M. Z.
Teodor Portenucha Rayca M. Z. (L.S.)
Teodor Radziejewicz P. ſarz.

VIII. Artykuł — o Dobrach do przeda-
ży, Zastawey, lub Arędy, nie mający w ſobie te-
raz nic do donieſienia, opuszcza ſię.

IX.

o Projektach i Pismach Handlowych.

— Myśl na Projekt w Dzienniku dany, ażeby Komory skasowane były, czyli w Okoliczności znieścia wszystkich Cel, tak wchodzących, iako i wychodzących Towarów.

Oddalonemu na Prowincyi, nie dawno do-
stał się do Rąk moich Dziennik Handlowy,
nie mogło innego, iak żywego sprawić uczucia
Dzieło te, prawdziwie Patryotyczne, iako ściga-
jące się do wszelkiego Przemysłu, a zatém
zbogacenia Kraiowego. — Sądząc iednak, iż
Myślom swoim powagi Prawa W Panu dać nie-
umiesz, te jeśli W Panu zdawać się będą, czy
nieдостateczne, czy też mylne, miło mi będzie,
lub exdikować się, lub odwołać błąd mój.

Co jest Cło, i iaka jest iego Natura? ro-
strząsnijmy. — Gdy okiem Kasyera na nie u-
ważać będziemy, powiemy, że jest Pobór, czy-
li Podatek. — Lecz jeśli przypatrzyć się okiem
Politycznym, uznamy, iż Cło rozumnie miar-
kowane, ma na pierwszym sobie zamiarem, za-
chowanie Wagi między Rolnictwem a Ręko-
dziełem, między Rękodziłem a Kupczeniem,
Kupczeniem a Nowowaniem, a tych wszy-
stkich Zróżel użyciem, dla zachowania po-
trzeb istotnych, miłych, i wygodnych dla Oby-
watela: oraz pomnożenia Bogactw Kraiowych.
Słowem, Cło inaczej używane byż nie po-
winno, tylko iako *Policeja Przemysłu*; a jeśli
Policeja potrzebna dla spokojności, całości
Oby.

Obywatela; jeśli Rząd nawet samę Swobodę Obywatelską dla szczęśliwości Kraju miarkować powinien; nie mażże być czułym nad Spółobami z bogacenia Jego? który przez Wychód Pieniędzy, umorzenie Przemysłu Kraiowego; Handel nie umiarkowany, lubo na czas z bogaca partykularny Majątek Kupczącego, nie tylko Kraje uboży, lecz i temu w późniejszym czasie, da uczuć umniejszenie Malsy Pieniędzy Kraiowych.

Intrata zaś Cła, która przychodzi do Skarbu Publicznego, jest rzecz powtórna, która choćby na niczem prawie się niekończyła, łatwo wewnątrz Obywatelowi będzie złożyć Podatek na potrzeby Kraiowe, gdy jego Rola, Warzłtat, Kram, i Negocyowanie, za Kraiem Billans pociągnie. Wszak w Kraiach co róz bardziéy kwitnących, większe Podatki mniéy czuć się dają, iak w Kraiach, w swéy porze, czy do Dekadencyi ciągnących. — Lecz przyśłapmy do Uwag w Kwietniu i Maiu Dziennika podanych.

Handel zupełnie wolny, choćby i Sasiedzi na wzajem na to pozwolili; nie sądze, aby był pożyteczny dla Polłki. — Uznanego od całej Europy za Wielkiego do Finansów Nekera cytuję. Mówi on prawie w te słowa: "Kwestya jest, czy byłoby pożytecznym, ażeby wszelkie Cła skasować!" Lubo wprawdzie Francysa mająca niezmiernie większy Wychód swych Towarów, iak Przychód cudzych; a zatem Handel *Exportacyi*, mógłby się ieszcze bardziéy wzmocnić; wszelako, gdy Sasiednie Narody, tegoby nie uczynili, sądziłbym, iż Francysa podobną byłaby do owego, który chcąc

równość Fortun na Świecie uczynić, zacząłby od rozlania znacznego swego Majątku; zostałby przeto Ubogim, mało co umniejszywszy Nędznym.

Cóż mówić o Polsce, gdzie Przemysł, by rzekłszy, jest jeszcze prawie w swej Kołysce, gdzie Rzemieślnicza Ręka, dopiero ożywiać się zale; możeżże się przyrównać z trwałą i doskonałą mocą Przemysłu innych Kraiów? możnażże równać łatwość zaczynającego z łatwością wciąż czyniącego? Czyż Maystrowie więcéy Nas kosztować nie muszą? sprowadzony bowiem z Kraiów odległych, nieruszy się z miejsca, jeśli znaczniejszey zapłaty, jak w swoim Kraju, mieć nie będzie. Czyż można Kraj nasz do łatwości Fabryk porównać, gdzie Fabryki są powszechnemi rzeczami? — Zegarmistrza naszego, *n.p.* drogo opłaceni musi być Ręka, który osobne tego czyniące Rzemiosło, w pracy Rąk swoich wygodnego pomieszkania, wyżywienia, okrycia, nadto powiększenia Majątku, poszukiwać na swoim Zegarze musi? Możnaż Jego z Genewykim równać? gdzie nawet bydło paszący, razem kółka robi Zegarkowe, a kontentując się nadgrołą Pastuchą. Zegary Kraiowi daje. — Podobnież zważyć może, Czeskich Slusarzów, innych niezliczonych, gdzie cena ręki robiącego w swym Kraju, nigdy do naszego przyrównać się nie może. — Coż mówić o owych niezmiernych Machinach, gdzie koło wodne, sterującą zastępuje robotę. — Lecz nie szukając i rąk doskonałych, i Machin znoje ludzkie zastępujących. — Fabryki Suku okazują już dość używane w Kraju naszym, które

re dla Farbierzów, z większą ciężkością zwłaz-
fzcza na Ruś odprawują się. — Farbierz bo-
wiem nie mogący się wyżywić, chyba przy
niezmiernéj kwocie Sukien, rzadkim bydź mu-
si, a wożący do niego Sukna, Expens podró-
ży na Suknie rachować muszą.

Lecz powracam się do naszego Dziela, za-
czawszy od Myśli WPana pod Miesiącem Kwie-
tniem wyrażonych. — Zgadza się na Defini-
cyą Handlu, iż nie innego nie jest, iak zamia-
na Rękoiymi bogactw, to jest: Pieniędzy za to-
war. — Lecz jeśli przy baczności naszych Są-
siadów, a naszym opuszczeniem się, coraż wię-
céy wychodzić będzie Pieniędzy, nie stanie nam
tę Rękoiymi. — Wolności Handlu zaprzeci-
wiać się niechce; lecz sądzę, że tak powinna
bydź miarkowana, iak Swoboda Obywatela, któ-
ra zbytnią będąc, Kray o zgubę przypawić
może. Exportacya przeto Zboża, iest że u nas
zabroniona? ta mała kwota, co iest najmniey-
szym obiektem, np. iak na Cle Ukrainkim,
gdv od ośmiu Korcy, Groszy Miedzianych 21.
opłacamy. — Lecz, żeby i to zniszczone było,
pozwołiłbym lubo o tak małą bagatelkę Prze-
dawnu dbać nie może; lecz nie mielibyśmy to,
co Kray zubożaca, z tym co jego ruynuje.

Cóż złego w tém iest, że opłacający Clo
Importacyi, większym kosztem czynić musi,
i tyle razy ten koszt odnawia się, ile razy przez
ręce przechodzi. — Gdyby on i zbyt ciężkim
był, toć tyle ciężaru, co na Cudzoziemskie wkła-
da się ręce, z swego zdeymuje się Obywatela.

Nie zdaie mi się także, ażeby Clo samych
tylko Dziedziców obciążać miało; a zatém, nie
tylko powtarzać, ale i nierówniać między nie-
mi

mi Podatki. Czyż tylko sami Dziedzice konsumpcyą czynią Krajowi? czyż oni mają być tak niešťczęśliwemi, ażeby oni tylko sami ciężar Expens Publicznych znosili, a wszyscy korzystali z pożytku Rządowego? — Na Komorze płacący Kupiec od Importowanych Towarów, prowadzi wszystkich do poboru tegóż opłacenia. — Cło zaś dobrze umiarkowane od Importacyi tych rzeczy znacznym być może, w co Kray, lub obfituie, lub obfitować może. — Od rzeczy zaś tych, które albo są koniecznie potrzebne, a Kray nasz mieć ich nie może, albo one w sztychu przyniują, lekkie być powinno. — Cło Polskie dobrze miarkowane, niszczyć nie może awansów Gospodarskich, gdy dążyć będzie do Kraju wzbogacenia, przez Exportacyą. — Gdy zaś zechce cudzych, mimo swoje, używać Towarów, czyż zgine Jemu Awans potrzebny na utrzymywanie Gospodarstwa? Ow, co na Postawie Sukna, lub garniturze Korónek, kilka Czer: Zł: narzuci, funduszu na utrzymywanie Roli, zapewne w tém nie zaczepi: bo jeśli żyje nad Perceptę swoją, równie spieszyć będzie do zruynowania Majątku swego. — Na Rolników zaś, jeżeli tylko podatki włożone będzie, może się stać, iż Fundusz do utrzymywania Roli, zginać może mimo kalkulacye w Gabinetach czynione. Czy bowiem szczupłość Majątku, czy ciężar liczný nader Familii, czy nadwątłona długami Fortuna, wszystko przy ciężarze opłacania długów, zniszczyć może ów mniemany, nieśmiertelny Awans, od Ekonomistów piórem odłożony. Ten zaś, któremu tyjąc ręk praca, dzienný nie wystarczy zabawie;

Wie; czyż niepowinien więcéy przyczynić się do Skarbu Publicznego? iakimże sposobem, jeżeli nie przez Komory? Zostawmy Matematycznéy oczywistości, którétw ciąg z iednéy konsekwencyi do drugiéy, iest w oczywistości swoéy nieprzerwany. — Polityczne wnioski z setnych przyczyn czynić się powinny. — Powie Arytmetyk, iż taka iest proporcya iednego do dzieięciu, iak dzieięciu do stu; lecz Polityk czuie, iż łatwieyszą rzeczą iest dać dzieięć mającemu intraty sto, niż ieden mającemu dzieięć.

Szczególnym innym Myśłóm w powszechnym Dziele moim, rozumiem, żem odpisał (a). Przychodzi mi ieszcze odpisać, iak Cło można nazwać Arbitralnym Podatkiem. Lubo nie iestem przeciwny podatkowaniu z czystéy Intraty; sądzą jednak, iż proporcją Expens niewiadomych do Percepty biorąc, które każdy mieć musi, Cło na zbytki tych ściągnąć potrafi, którzy obfite nader mają Intraty.

Jeże-

(a) Piszesz godny Patryoto, żeś szczególnym innym myśłóm, w Powszechnym Dziele swoim odpowiedział, lecz iakżeż można zgadnąć, które to iest Powszechne tego Dzieło? gdy ninieysze tak szacowne Pismo tego iest bezimienné, racz tedy godny Patryoto uwiadomić przynajmniej mnie Autora Dziennika, pod iakim Tytułem chodzi te tego Powszechne Dzieło. ażebym mogł czerpać z onego pożyteczne dla Kraju wiadomości i Uwagi, o które Pożyteczności wiele wnosić można, z tego ninieyszego tego Pisma. — Gdyby zaś wyiawienie przed Powszechnością tego Powszechnego Pisma le-

Ieżeli więc chcemy, aby Rola, Warsztat, Kram, i Negocyowanie dążyło ku z bogaceniu Kraiu, ieżeli Tubyłca Ręka nad Cudzoziemca więcéy poważana bydź powinna, ieżeli surowy Towar dla niéy zachowywanym bydź powinien, ieżeli potrzeba Kraiowa iest iednych rzeczy wydania, drugich przytrzymania; ieżeli w czasie głodu, zatrzymanie Zboża w Kraiu iest potrzebnym; któż to wszystko czynić może, ieżeli nie Celna Administracya?

Handel zaś wewnętrzny, chciałbym, aby żadnego nie mógł mieć zaporu: prócz bowiem dostarczania potrzeb Obywatelóm, częste przekupowanie ożywi wszelki Przemysł; przeto radbym, ażeby Targowe i Jarmarkowe, iak iuż iest w Miastach Krolewskich, równieź i w Dziedzicznych składowane było. — Mostowe zaś i Groblowe zniżone, i co tylko bydź może do łatwości lego, wszystko uszczone.

Cedulek zaś Bankowych, nie życzyłbym Kraiowi, z Pieniędzy wyniszczoneму, i uważałbym iako truciznę chołemu. — Cedulki czymże są? oto idealnemi Pieniędzmi. — Handel iak idzie, waży się z Mszą Pieniędzy iedno drugiemu w drogości, lub taniości odpowiada —

Dowód

go, nieściągnęto iakiéy skrupulatności, tedy przyrzekam na tę wiarę Publiczną, którą mieć dla każdego obowiazatem się, iako pracując w Publiczném Dziele, niewyjawiać przed nikim, iесли takie będzie żądanie czyie. — Zaprzeczyć zaś zupełnie téy Wiadomości, byłoby to przyczynić uszkodzenia Krajowi, gdy przez niewiadomość o tak pożyteczném Dziele, nie można byłoby tzerpać różnych pożyteczności.

Dowód tego mamy oczywisty; nim Europa mnóstwo drogiego Metalu z Ameryki dostała, wszystkie Produkta były tańsze; podniósł się ich izacunek, iak Maśsa Pieniędzy przybyła— Gdy Maśsa Pieniędzy przez idealne, to jest: Cedułki powiększy się, wszystko droższe będzie, droższy cudzy Towar opłacany będzie; Obywatele bowiem mając się za Maśetnych, Pieniądze z Kraiu wydawać będą, a Papiery w Kraiu zostaną, które albo żadnego Kursu mieć nie będą za Granicą, albo wydawane z umniejszoną Ceną, przez co oczywistą stratę Obywatele nasi ponosić muszą; a puszczając je w Kray nasz, podług Kursu Praw naszych, a zatem z swym pożytkiem wydawać będą.

Te są Myśli moje, które chciałbym przez Pismo Dziennika Handlowego komunikować Kraiowi. — Z różności Zdań w Materyi zniesienia Cel, następująca Uwaga przyszła Autorowi Dziennika Handlowego.

— *Uwaga Autora Dziennika Handlowego, względem Pożyteczności Pism Peryodycznych.*

Zastanów się Narodzie nad tém, z przyczyny Zdań różnych w iednej Materyi, iak są pożyteczne Peryodyczne Pisma Kraiowi, a zwłaszcza Republikańskiemu! Tę pożyteczność weź miarę. z téj iednej tylko Materyi. *zniesienia Cel wszystkich w Polsce.*

Materya zniesienia Cel w Polsce, iak jest od różnych różnie uważona; czytaliśmy w Dzienniku na Miesiąc kwiecień i May—Uwagi pewnego Ministra dowodzące, zdane się i dosyć mocne, że zniesienie wszystkich Cel w
Pol.

Polſzcze, byłoby nayużyteczniéy Kraiowi; *tan-*
dem w Czerwcu, któryś Anonim odpisał prze-
ciwnie nieco, bo niektóre Cła chciał mieć za-
chowane. — A teraz w Lipcu inny żnowu Ano-
nim, wcale inaczej napisał, i zdaie się, że ta-
kóż mocnie, a kto wie, może w dalszych Mie-
ſiącach kto inny ieſzcze inaczej, *pro v. con-*
tra odpisze; a z takich *pro v. contra* Piſm w
iakiéy Materyi, iak wiele może Kray profito-
wać; zoſtawuję to Zdaniu Powſzechnemu. Ja
zaś tym czaſem między innemi pożytkami, ten
upatruję.

Przez ten ſpoſób odpisywania, *pro v. con-*
tra w iakiéy Materyi, to może Kray zyskiwać,
że Materye tym ſpoſobem wypisane, i potrze-
bujące nowego Prawa, nie będą przychoǳić
na Seym *ex crudo*, wyciągające *pro v. contra*
dowodów, objaſnień, &c.; ale przyiǳą już zu-
pełnie wyjaſnione Piſmami i Uwagami ſobie
przeciwnemi, a to w czaſie nie gwałtownym
i krótkim, iakim ieſt Seym, ale w czaſie ob-
ſzernym: bo dwuletnim między Seymem, a Sey-
mem, przez który można doſtatecznie ſię w ia-
kiéy Materyi namyſlić, i przekonać, i z go-
tową rzeczą na Seym przychoǳić; tak *n.p.*
niech przyiǳie Materya o Cłach na Seym; czyż
podobna, aby o téy Materyi Poſłowie mieli ie-
ſzcze wiele mówić, *pro v. contra*, kiedy już
ieſt w tym Publicznym Piſmie tak dobrze wy-
jaſniona, iż Powſzechność *pro v. contra*, mo-
że już byǳ przekonaną o téy Materyi; a bę-
dąc przekonaną, doſyć ieſt w Inſtrukcy Po-
ſelskie zalecić, według przekonania ſwego, a
większość Inſtrukcy przynieſionych na Seym,
decydować powinna tę Materyą, i Poſłowie nie
wię-

Więcý już w téy Materyi mówić nie mając, przeliczyliby tylko Instrukcyę, i większością rzeczby ukończyli.

Otoż korzyść dla Kraju Republikańskiego z Pism Peryodycznych, zdaie się że oczewista, może iednak komu i ta myśl moia będzie przeciwna, niech tedy raczy Zdanie swe przestać do Dziennika, a chętnie w nim będzie umieszczone; bo dotąd ja jestem tego przekonania, że zawsze pożyteczniý jest przychodzić na Séym z rzeczą już gotową, nie zaś ią na Seymie przygotowywać, przygotować zaś Materyi iakiéy, zdaie się że nie można, ani inaczą, ani pewniéy, ani pożyteczniéy, iak tylko przez Pisma Peryodyczne, w których można *pro v. contra* w iakiéy Materyi rozmawać.

List Willkiego Chorążego J. K. M. i Poczmistrza Tulczyńskiego, względem terażniéyszej Szczęśliwości Ukrainy.

Jako istotnym iest każdego w Wolnym Narodzie Obywatela obowiązkiem, przykładzić się iakimkolwiek sposobem do uszczęśliwienia Ojczyzny swóiey, tak i moim od Dzieciństwa było Zamiarem, stać się użytecznym dla wspól-Ziómków, żyjąc pod szczęśliwym Najjasniéyszego STANISŁAWA AUGUSTA Panowaniem, który i Sam o Dobro Powszeczne troskliwy, i Poddanych swoich zachęca do obmyślenia przez Rady i Pisma najskuteczniéyszych Sposobów Uszczęśliwienia Narodowego. Ta żądza moia tém bardziéy podniecona została, gdy Autor *Dziennika Handlowego* Doniesienia moje umieścić w Pismach swoich

swoich raczył, i Imie przez Drak Potomności podać, a zatém dziękczynienie moje za to oświadczywszy, przy upewnieniu o moich dalszych Usługach następujące Ukrainy wspomnienie mam szczęście donieść.

Owa Ukraina żywna, grubym i strasznym niegdys napelniona Ludem, gdzie gwałty, rozbój, napadzi, rabunki, i wszelkiego gatunku rozpusty na przemiany dobrych Obywatelów zastraszały, dziś szczęśliwym nazwać się może Krajem, tak z przyczyny panującego w nięć bezpieczeństwa dla wszystkich, iako też wspólniałych Zabudowań, kwitnących Rękodziel, i wzmacniającego się Handlu, za staraniem J. W. *Wojewody Ruskiego*, i wielu Górliwych Obywatelów. — Widziemy tu na owych Stepach niegdys spustoszałych Wsie ośiadłe. — Na miéyscach gdzie się krew lała wspól-Ziomków, wznoszą się wysokie Mury. — w Lasach Rozbóynikami przed tém napelnionych, Lud pracujący. — Zgoła wzrastający Przemysł i Gospodarstwo. — Nlemała do téj szczęśliwości Pomocą troskliw tego J. W. *Wojewody Ruskiego* baczność, że wszelkich Własców i Próźniaków, oraz Ludzi bez służby zostających do Regimentu swęgo zabierać każe, a junych do Pracy Gospodarskiey zachęca. Spodziewać się potrzeba, że tak szczęśliwe Początki w nayżyźniéyszej Części naszego Kraju, nie omylne całę Oyczyźnie przyniosą Bogactwa i Pożytki.

Koniec Części VII. i VIII.

Tabella Targów, Cało-Krajowych na Miesiąc Lipiec i Sierpień, Roku 1786.

Prowincja		Miaſta.	Miary Sępn.	Zyta.		Pszenicy.		Jęczmień:		Owsa		Grochu		Fagiel		Krup. Jeżmiej:		Krup. Gryczan:		Siemie iniane		Siemie konopne		Młyn Ciepły	Olin.		Wódki Okowitki.		Maſła		Miodu przasma:		Waga wielka	Pota. kotlo.	Pota. koryt.	Węſł.	Łola topro.	Łola nie to.	Chwie- lu	Any- zu	Kni- nu.	Wet- ny.	Lna	Kono- pi.	Waga mała	Stoniny		Szczeci- ny		Waga mała	Zela- za.	Nie- dzi.	Gal- mana	Sztet-	Wo- łto.	Bara- noś	Skór- Bara- luro:	Skór- Woro:																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
Numer.	Wielko-Polska			Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.		Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.														Zło:	Gr.	Zło:	Gr.										Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:	Gr.	Zło:

Numera.

Miary.

Wagi.

*Proporcya Funtów Warszawskich, do Funtów Miał
Portowych.*

Podpisy zaświadczające pełność Targów Kraiowych.

Dla tego Numeru przy Miastach
tą położone, aż by każdy chcący wie-
dzieć Podpisy zaświadczaące pewność
Ceny Targowej, którego Miasta, lub
szczegółowiejze wiadomienia o tych
Produktach, które w Tabelli umieścić
się nie mogli, łatwiej mógł trafić po-
dług Numerów o takowe zainformowa-
nie, znajdujące się w samém Dziale
Dziennika Handlowego.

Korzec Włczawski ma Garcy	-	-	-	-	32.
Wtrel Kaki ma Garcy	-	-	-	-	16.
Beczka Liońska ma Garcy	-	-	-	-	144.
Szanek Brzki Litewski	-	-	-	-	niedoniesiono.
Pur na Zuydzi	-	-	-	-	niedoniesiono.
Et: Et:					
Garniec Kalny w Łucku ma Kwart Królewskich	-	-	-	-	9.
Garniec Kalny w Białym Stoku ma Kwart Królewskich.	-	-	-	-	5.
Garniec Białowy w Wilnie i Grodnie, wiele ma w jobie, proszę wiadomości.					

NB. Ktoby innych Miarach doniół, tedy w tém mieyscu w następcych Mięsiącach, będzie drukowano.

Kamień w Koronie od Funtów	-	-	-	-	-	32.
Kamień w Litwie od Funtów	-	-	-	-	-	40.
Cetnar Polski ma Funtów	-	-	-	-	-	160.
Terch Ruſki ma w ſobie Kamieni	-	-	-	-	-	5.
Oko Tureckie ma Funtów	-	-	-	-	-	3.
Kamień Ok Tureckich	-	-	-	-	-	12.
Pud Moſiewſki trzyma Funtów	-	-	-	-	-	40.
Pudów 10. trzyma Kamieni Poſkich	-	-	-	-	-	12½.
Pudów 20. trzyma Kamieni Poſkich.	-	-	-	-	-	25.

NB. Kto by o innych Gtunkach Wagi doniósł, tedy w następujących
Miejscach, w tém miejscu będzie drukowano.

100. *Runtów Warszawskich*

Czyni.

90. Rygskich.
100. Królewieckich dawnéy Wagi.
80. Dto nowéy Berlińskiéy.
86. Gdańskich.
92. Chersońskich.
89. Elbląskich.

- N^o
10. *Warszawy. Wesołowski Insygnator Taxowy, Jurzydzkcy: Marzatkowski Koronny.*
14. *Krakowa. Imieniem Magistratu Zeidler Pijarz Prowentowy Miasta Krakowa i Exak: Generalny.*
20. *Lublina. Makowiec Prezydent Miasta Lublina.*
21. *Kamieńca Podolskiego. Walański Radca Kami Pod:*
25. *Tuleczyna. Wilski Poczmistrz S. K. M. Tuleczński.*
29. *Biatego Stoku. Topolski Poczm: S. K. M. Biatego:*
30. *Wilca. Lachowicz Sekret: S. K. M. M. Burm: Wileh:*
35. *Grodna. Zieliński Wóyt Grodzieński.*

N^o
43. *Brześcia Litewskiego. Borowik Pijarz Sądowy,
Mieścia Brześcia Litewskiego.*
45. *Mińska. Zwański Prezydent Mieścia S. K. Mił.
Mka.*

43. *Brze.*

